ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

İdil Biret ile Bilek Güreşi

Orhan Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler

Mutlular Neden Delidir ?

İhsan'ın Sekiz Evresi

Durgun Sular Gibiydi Sanki...

MAYIS 1993 SAYI 8 FİYATI 15.000 TL (KDV DAHİL)

**Şimdi yeni baştan başlamalıyız; adım
adım kendi bedenlerimiz dışında
hiçbir kalkana sığınmadan.
Keşfetmek, yaratmak ve hayal
etmek gerekiyor.
Bugün düş kurmak, kendi uyanışını
görmek her zamankinden daha
fazla gerekli.**

Eduardo Galeano

ŞİZOFRENGİ 'yi biliyorsunuz. İki ayda bir geciken dergi.

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Malum,
Şizofrengi Yayıncılık adına
Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi.

Yayın Kurulu:
Bütün sıralama biçimlerini kullandığımızdan
isimlerine sütunlarımızda yer veremiyoruz. ôzür dileriz.

Fakat,
Basım Kurulu:
Yılmaz Bey (Usta. 50 yaşlarında. İçinde sıkıntılı öyküler taşıyor.)
Metin Bey (Kalfa. 40 yaşlarında, esmer, sessiz bıyıklı. Onun da yazılmamış öyküleri var.)
Oğuz Bey (Çırak. 14 yaşında. İleride çok öyküleri olacak.)
Basım Yerinde: Yalçın Ofset. Cagaloğlu.
Montajda: Balamir Abi.
Dizgide: Hilal Hanım.

Tasarımda:
Graf Yayıncılık Limited ve Unlimited Dostluk Şirketi
Telefonda: 9-1-260 40 00

Kutuda:
P.K. 187 Bakırköy-İstanbul (Yazışma Adresi)

Adreste: Namık Kemal Caddesi Manastırlı Rıfat Sokak 7/7 Aksaray-İstanbul

Değinmeler

Reklam: Dergi sınırlarından içeri alınmıyor. Bu nedenle reklam koşulsuz bir dergi, Şizofrengi

Abonelik: Şu ölümlü dünyada bugün var, yarın yokuz. Bu nedenle aboneliği de olmayacak. Yani abone koşullarından da yoksunuz.

Dağıtım: Dergi, İstanbul'da Pandora, Mefisto, Yeni İskele, Mektup, Nezih, Sosyal Yayınları; Ankara'da Dost, İletişim; İzmir'de İleri, Yeni Konak; Çanakkkale'de Orka; Bursa'da Ezgi; Eskişehir'de Kibele; Kırklareli'de Doğuş; Kıbrıs'ta Işık kitabevlerinde bulunabiliyor. Ayrıca Aydın'da Hasan Demir, Antalya'da Nazan Özdemir'den temin edilebiliyor.

Telif: İsteyen yazarlarımıza. Dergi olarak, mandalina olarak (ya da karpuz, mevsimine göre), ya da maddi karşılık olarak verilebiliyor.

Tiraj: 1. sayının ilk baskısı iki yüz adetti. Şimdi elinizde tuttuğunuz (belki de masadadır, bilmiyoruz) 8. sayı ise iki bin adet basıldı.

Bu durumda ne yapılması gerekir ?

Mal beyanı:

Fatih: Altı pantolon, bir ceket (defolu), biri yazlık biri kışlık iki ayakkabı (bir tane daha alacak), bir 36 ekran renkli ve kapalı televizyon, bir müzik seti, biraz cd, biraz kül, biraz duman, bir buzdolabı (lambası patlak), bir elektrik süpürgesi (bozuk), biraz da kitap. Ha, bir de akreb-i rahvan kol saaati.

Kültegin: Bir 76 model reno, 113 metrekare üç oda bir salon beton, birbuçuk kilogramlık karıncadan bozma bir köpek, bir evcil virüslü bilgisayar, bir gözlük, bir çene beni, milliyetten ansiklopedi, 400 binlik yeşil pantalon (diğerleri ucuz), ebedi günlük mesai, bir de uykusu var.

Yağmur: 10 tane pantolon (brüt ve kot), bir kedinin yarısı (diğer yarısı Durul'un), bir miktar kitap, bir miktar cd (malvarlığının en kabarık kısmı), bir emekli elektrik süpürgesi (tamircide), bir video (hırsızda), bir koltuk takımı (hediye), kırk yıllık buzdolabı (dolap olarak kullanılıyor).

Takdirname : Ercan Kesal ve Mehmet Şenol

Teşekkür (tonla): Peykan Gençoğlu, Bülent Pişmişoğlu, Mustafa Şafak, Hasan Bölme. Elif Berk, Defne Tamar, Hasan Demir, Minesweeper, Nazan Özdemir, Durul Taylan, CemKaptanoğlu, Mustafa Ziyalan, Uğur Vardan, Bay Carax, Bay Balık, Emrah Erim, Mehmet Yağlı.

İçindekiler ve..

10-15. sayfalar arasında Alfa, Beta ve Omega, delilik üzerine ileri geri konuştular.

24-25. sayfalarda Erdoğan, "sinemadaki duygu" meselesine dokundu : "*Onca şeyi son bir iki şeyi söyleyebilmek için yazıyorum. Hepsi bu.*"

36. sayfada Kültegin'i "küçük beyaz çentikli hap"ıyla bulabilirsiniz : "*Anlatabilecek miyim acaba ?*"

28-32. sayfalar arası Şüphe Hermeneutics'i sürüyor. Talip, Azerbaycan'da ama çevirisi burada.

16-17. sayfalarda, Boğaziçi'nde Psikoloji eğitimi üzerine gözlemler var. Mahan yazdı. : "*Şu anda bu yazıyı yazarkenki hissedişlerimi hatırlamam ve dile getirmem çok zor. Üzerinden çok zaman geçti. Şimdi ise garip bir burukluk hissediyorum... Üzgünüm...*"

34-35. sayfalarda, paniğe kapılmayı becermek ve Yılmaz Öner var : "*Nereden geldi aklına bunları yazmak ? Size kolaylık olsun diye biri kendi doğrularının açmaz sokaklarına sokarsa sizi, ona iyi ettin mi? dersiniz ?*"

27. sayfada Fatih "başka nasıl" ile: "*Murathan Mungan'ın Yaz Geçer'inin etkisi altındayım. Onun için yazıyorum, ama...*"

8-9. sayfalarda, Mustafa Ziyalan'ın New York'tan yolladığı "mutlular neden delidir"in çevirisi ile Timuçin :"*Bu derginin ilk sayısını gördüğümde yayın kurulunda yer almayı çok istemiştim, onun için çevirdim.*"

42-44. sayfalarda AFP, "İhsan'ın sekiz evresi"ni, Erikson'un insanın sekiz evresine gönderiyor : " *Ulaştı mı, bilmiyorum..*"

38-40. sayfalarda, Mehmet gazeteciliğin neden "büyük" bir iş olduğuna hayretle baktı. "*Onları gören var mı ?*"

37. sayfada, Yurdaer " ne zaman çocuktun" diye soruyor: "*Sesimin çıkmadığı anlarda içimdeki sayısız ve sahipsiz çığlıkları işitmek ve konuşurken onları yitirmek, bulamamak ve tanıyamamanın sıkıntısı ile yazıyorum.*"

6-7. sayfada Yağmur ve "sanatsal olmaya çalışan sinema" : "*Kızgınım... öyle...*"

45-47. sayfalarda gerçek bir öykü, E.A.'dan

5. sayfada, S.T.'nin. İşte bakın yanda. (Bilindiği gibi, dergide yer alan rumuzlu yazılar, bir dönem psikiyatri kurumlarında tedavi amacıyla bulunmuş insanlara ve onların yakınlarına aittir.)

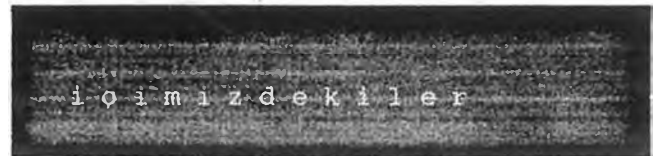
41.sayfada M.L.Ö. ve "kısmen salık raporum".

48. sayfada "karanlık geceler" ve T.D.

33. sayfa posta kutusundan çıktı. B.U., "n'olur yayınlayın" dedi, yayınladık. (Rumuz da posta kutusundan çıktı).

18-23. sayfalar arası "Orhan Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" ile Adnan,

26. sayfada "2 nolu bildirge" ile Serdar yine aramızda.

İdil Biret İle Bilek Güreşi

S.T.

Çok iyi anladımki her insanda kuvvetli ve zayıf yönler var İdil Biretle benim bir piyano yarışmasına girmem komik olur aynı şekilde İbrahim Tatlıses'in de benimle beste yarışmasına girmesi onun için komik olur. Bundan sonra boş laf yok herşey açık seçik kelime kelime net anlaşılır bir biçimde söylenmeli. Ben zayıf yönleri çok fazla olan insanlardan değilim, evet mutlaka kusurların var ancak mükemmel yanlarımda var. İnsan önce kendisinden emin olmalıdır, karşı cinsle ilişkilerde de bu değişmez, karşı cinsle daha çok birlikte olmak daha çok (bu konuda) kendine güven demektir. Kuvvetli ve zayıf yönlere geri dönelim. İdil Biret'i bilek güreşinde yenerim o zaman ortada bir anlaşmazlık olduğunda mesela Biret bir piyano satın almak için bir mağazaya giriyor ve o sırada ben o mağazada satıcıyla kalan son piyano için pazarlık ediyorum birden arkamdan devasa bir akor yankılanıyor dönünce İdil Biret'i görüyorum almak istediğim piyanoyu o çalıyor, konuşturuyor eserini bitirdikten son susmuş olan biz ikimizden satıcıya dönüyor ve bunu kaça verirsin diyor. Ben adama bakıyorum ama adam İdil Biretle ilgilenmeye devam ediyor. İdil Biret'e şöyle diyorum benimle evlen ve bu piyano bizim olsun Tabiki kadın gülüyor.

Nikah şahidim eniştem oluyor ayrıca beni İdil Biret'ten boşayabilmesi için tutacağım avukatı da o buluyor, İdil Biret'ten boşanıyorum ve piyano bana kalıyor. Bütün bunlar 1.5 sene içinde olup bitiyor. Fakat yine de İdil Biret'i seviyorum ve istediği zaman bize gelip bu piyanoyu çalabilmesine izin veriyorum. 1 yıl sonra da doğum gününde piyanoyu ona hediye ediyorum ve istedim zaman bu piyanoyu ona gidip çalabiliyorum.

SANATSAL OLMAYA ÇALIŞAN SiNEMA

YAĞMUR TAYLAN

İcat edildiği günden bu yana sinemanın "sanatsal" yönü ile "eğlendirici" işlevi karşı karşıya gelmiş, bu konuda sonsuz tartışmalar yapılmış. Katıksız entellektüeller tarafından hep biraz kuşkuyla bakılsa da, sinema tarihi "sanatsal" yanını unutulmaz kılmış, diğerlerini bir kalemde silip atmış. Bir kısım film semiotikçilerinin söylediklerine aldırış etmeden, günümüz medyasında sinemanın kabaca iki doğrultuda yol aldığını söylemek istiyorum:"Eğlendirici" ve "Sanatsal" sinema. Ancak ülkemiz ortamında ampirik gözlemlerle saptadığım bir ara kategori de var:"Sanatsal olmaya çalışan sinema"

Bir sinema seyircisi olarak oldum olası 'sanatsal olmaya çalışan film'lerin ,hiçbir sanatsal kaygı sezilmeden yapılmış 'eğlendirici' filmlerden ruhumu neden daha fazla rahatsız ettiklerini merak edip dururum.

Ülkemizde yapılmış birçok filmi dolaysız olarak bu kategoriye sokacak kadar kolaycı değilim. Öncelikle "Sanatsal olmaya çalışan sinemacı" nın bir parça yetenekli olduğuna inandığımı belirtmeliyim. Yetenekten burada duygulardan yola çıkarak intellekt'e ulaşan ve yaşantıları kavramsallaştırabilen uzun ve yorucu bir süreci anlıyorum. Bu bir parça yetenek büyük bir oranda sezgiseldir. "Akıl" dan çok "duygu"nun hizmetindedir. Yorumu dışlar. Bedendeki yol alışı "düşünce akış hızı" na kıyaslandığında oldukça yavaştır.Elektriksel değil kimyasaldır...
Buradan şöyle bir iddiada bulunmak istiyorum:

"Sanatsal olmaya çalışan sinema" yapmak için bir parça yetenek zorunluluktur. Çünkü bu filmlerde sanatsal bir kaygıya bulaşık ince bir sezgisel-güdüsel yan sezilir. Bu filmleri yapanların iyi filmler izledikleri ve izlerken zaman zaman gözlerinin dolduğu kesindir. Seyircinin de bu filmler dolayımıyla aldığı anlık "giriş" ler zaman zaman tüylerini diken diken edebilir. Bu, oldukça bölük pörçük, yama misali akışı bozan, irrite edici bir sezgi-sezgiler toplamıdır. Bu filmlerde eksik olan "Akıl" dır. (Burada 'intellect'in karşılığı olarak kullanılıyor. Anlamcı akıl da denebilir.)...

Seyirci beyaz perde ya da sahne karşısında oturduğunu unutmazsa, yalnız makyyajlı oyuncuları ve yönetmenin ta-

sarladıklarını düşünürse, doğallıkla ne ağlayabilir ne de gerçek yaşantıların diğer duygularını tadabilir. Ama öte yandan, beyaz perdeyi ya da sahneyi gerçeklikten ayırt etmeyen ve imgelemin yarattığıyla karşı karşıya bulunduğunu gözyaşı dökerek unutan seyirci de özgül estetiksel duyguların tadına varamayacaktır.Sanat ikili bir yaşantı tarzını gerektirir. İmgelemin yarattığıyla karşı karşıya bulunulduğunu hem unutmak hem de bunun bilincinde olmak.(1)...

Sinema, yapısı gereği izleyicide ikili bir yaşantı tarzı gerektiriyor. "İyi" filmin seyirci üzerinde yarattığı etki de bu ikili rol oynuyor. Aynen yaşamdaki gibi: Duygu ve düşünce....

Normal olarak, duygu ve düşünce, oluşumuzun fiziksel ve intellektüel safhaları, kendimize(algılama) ve ötekilere(iletişim) aynı şeyi "söyler". Biri, diğerini kuvvetlendirir ve muteber kılar, algılarımız ve kurduğumuz iletişimlerle birleşik ve muğlak olmayan bir bütün haline geliriz. Düşünce ve duygu bir ve sadece bir noktada buluşan iki çizginin uyumunda birlikte çalışır(2).

İyi bir sanat yapıtı, ruhlarımızın bu ikili yapısına birden ve aynı anda tekabül eden sinyalleri yukarıda tanımlandığı gibi, bir ve sadece bir noktada yollayan-yollamayı başarabilen yapıttır. Büyük yapıtlar, "intellekt" ve "duygu"nun eşsiz uyumundan doğarlar....

"Sanatsal olmaya çalışan sinemacı"nın bir özelliği, çevresindeki nesnelerle olan ilişkisizliğidir. Nesnelerle "kendi"liği arasındaki dertleri tanımlayamaz, ortaya anlatacak bir şey çıkaramaz. Kendini hapsettiği belirsizliği aynen perdeye yansıtır. O, anlatamaz. Nesnelere kamera arkasından bakabilir ama nesnelerle kamera arasında duygusal-intellektüel bir ilişki yapılandıramaz....

Kendini çok ham biçimde bize sunduğundandır ki, birkaç sahnede duyarlığı duvarı aşar, bize ulaşır. Her ne kadar Bunuel "her filmde en az bir güzel sahne bulunur" demişse de, onun filminde bunlar 'bir'den çoktur....

"Sanatsal olmaya çalışan sinemacı"ların yaratıcı ve sıkıntıları üzerine düşünen ve bu temaları bol bol kullanan filmler yapmaları rastlantı değildir. Bu bir anlamda yaratıcının hissettiklerini kavramsallaştırma ve dile dökme becerisinin yetersizliğini haykırması olarak yorumlanabilir. Yönetmen kahramanını doğururken, kendindeki bu sıkışmayı kabaca anlatmayı dener..

Köken olarak önceliği duyguların alması kaçınılmazdır. Bu filogenetik ve ontogenetik açıdan böyledir."Bilişsel şema"ların, "duygusal yaşantılar" üzerine şekillendiğini kabul edersek "sanatsal olmaya çalışan sinemacı"nın durumunu daha kolay anlayabiliriz. Onun yapıtı bu ikisi arasındaki kopukluktan, boşluktan ve harmoni eksikliğinden doğar. Ruhumuzda yarattığı gerilim bundandır. Duygusal alanda ne kadar derinleşirse, film yapması o oranda zorlaşır..

Bunun tersi de geçerlidir. Duygulanım alanındaki yaşantılar ne kadar bölünmüş, parçalanmış olsalar da karşısına düştükleri bir bilişsel (anlatımsal) saha olmalıdır (O da bölünmüş olabilir). Yönetmen, duygusal yaşantılarına karşılık düşen anlatımlar arasından herhangi birini seçmekte özgürdür. Binlerce virtüel durumdan hangisinin aktüelleşteceği önceden bilinemez. Yaratıcının bunu nasıl yaptığı, sanatın sırrıdır. "Sanatsal olmaya çalışan sinemacı"nın filminde bir karşılıksızlık ilişkisi hüküm sürer. .Bu filmlerde kadının neden ağladığını bir türlü kestiremiyor olmamızın nedeni budur.

"Sanatsal olmaya çalışan sinemacı" kızgındır ama "dünya"ya değil.

NOTLAR:

1- Yuriy M. Lotman.Sinema Estetiğinin Sorunları.de Yayınevi,çev:Oğuz Özügül,1988

2-Luc Ciompi.The Psyche and Schizop hrenia,Harvard University Press,Translated by Deborah Lucas Schneider,1988

Mutlular Neden Delidir ?

Richard P. Beutall

Mutluluk, belki de (normalde) tedavi için bir neden oluşturmadığından psikopatologların çok az ilgisine mazhar olmuş bir fenomendir. Bu nedenle, mutluluk konusundaki araştırmalar oldukça sınırlı kalmış ve bu fenomen hakkındaki iddialar kontrollü olmayan klinik gözlemlere dayandırılmıştır. Bununla beraber ben burada, eldeki verilere göre mutluluğun psikiyatrik bir bozukluk olarak sınıflandırılmasında haklılık gördüğüm için, tanı el kitaplarının gelecekteki gözden geçirilmiş baskılarına girecek şekilde tartışmasını yapacağım (Bu önerimin yerleşik bilgiye ters olduğunun, psikoloji ve psikiyatri camialarınca reddedileceğinin de farkındayım).

Mutluluğun tam tanımını yapmak belki vakitsiz bir gayret olacaktır. Bununla birlikte resmi tanı ölçütlerinin üzerinde anlaşmamış olmalarına karşın, biz mutluluğun olumlu duygu durum özellikleriyle karakterize olduğunu, hafif mutluluk seviyeleri hariç bazan yükselme veya neşe olarak tanımlanabileceğini bazan da durumundan memnun olma hali olarak adlandırılabileceğini söyleyebiliriz. Mutluluğun davranışa ilişkin öğeleri daha az tanımlanmış olmasına karşın "gülümseme" gibi bazı yüz ifadeleri de kaydedilmiştir. Daha da ilginci, bu ifadelerin kroskültürel özelliği bunların biyolojik kökenli olduğunu düşündürmektedir. Romanlar ve oyunlarda rastlanan türde, kontrollü olmayan gözlemler, mutlu insanların gamsız, impulsif, ve davranışlarının kestirilemez nitelikte olduğunu düşündürmektedir. Kişilerarası yaratıcı ilişki frekansında yükseklik ve daha az mutlu olarak tanımlanan diğer insanlara karşı yakınlık göstermek gibi belirli tip toplumsal davranışların da mutluluğa eşlik ettiği bildirilmiştir. Bu son gözlem, zayıflatıcı özelliğine karşın (aşağıda tarif edileceği gibi) mutluluğun kalıcılığını açıklamakta yardımcı olur: mutlu insanlar bu durumlarıyla mutsuz arkadaş ve akrabalarını etkileme isteği gösterirler.

Mutluluğun iyi temellendirilmiş fizyolojik belirleyicileri olmadığından hastanın kendi durumunu öznel olarak tanımlama biçiminin mutluluğun en iyi belirleyicisi olmaya devam edeceği görülmektedir. Gerçekten de, Argyle'e göre "eğer insanlar mutluyum diyorlarsa, onlar mutludurlar". Bu bağlamda, mutluluğun kuralların tanımlanması psikiyatristlerin depresyon gibi

diğer birçok rahatsızlığı tanımlamalarına benzemektedir.

Mutluluğun epidemiyolojisi hemen hiç araştırılmamıştır. Mutluluk görece nadir bir fenomen olduğu için, gerçek görülme sıklığı, herhangi bir araştırmanın mutluluk ölçütlerine dayanmaktadır. Nitekim, Warr ve Payne, bir İngiliz örneklem grubunun % 25'i nin"dün olanlardan çok memnun olduklarını" söylerken, Andrews ve Withey daha büyük bir Amerikan örneklem grubunda, deneklerin sadece % 5,5'i uğunun dokuz puanlı yaşam-doyum ölçeğinde kendilerini en üst düzeyde değerlendirdiklerini buldular. İlginç olan bu belirsizliğe karşın mutluluğun sosyal sınıflar arasında eşit olmayan dağılımına ilişkin verilerin olmasıdır; yüksek sosyo-ekonomik seviyedeki bireyler genellikle olumlu duygularını bildirmişlerdir ki, bu da bu gruptakilerin mutluluk için daha çok çevresel risk faktörlerine maruz kaldıklarını düşündürmektedir.

Mutluluğun genetik çalışmaları ihmal edilmiş bir araştırma alanıdır, fakat nörofizyolojik ipuçları mutlulukta, belirli beyin merkezleri ve biyokimyasal sistemlerin tutulduğunu göstermektedir. Nitekim, amfetamin ve alkol gibi merkezi sinir sistemini etkileyen ilaç uygulamalarına benzer şekilde, hayvanlarda çeşitli beyin bölgelerinin uyarılması mutluluğun duygulanım ve davranışla ilgili kısımlarını etkilemektedir.

Bir grup felsefeci psikiyatrik bozukluklar ve psikiyatrik olarak dikkate değmeyecek davranış tiplerini ayırmanın en iyi yolunun davranışın akılcı olup olmamasına karar vermekle mümkün olduğunu söylemişlerdir. Radden ve Edwards irrasyonelliğin bilişsel eksikliklerin ve çarpıtmaların incelenmesi yoluyla gösterilebileceğini bildirmişlerdir. Mutlu insanların bu anlamda irrasyonel olduklarına dair mükemmel bir deneysel ipucu mevcuttur. Mutlu insanların sıkıntılı ya da depresif olanlara kıyasla uzak belleklerindeki olumsuz olayları hatırlamakta zorlandıkları gösterilmiştir. Ayrıca mutlu insanların muhakemeleri, sosyal ve fiziksel çevrelerini gerçekçi biçimde algılamalarına engel olacak biçimde bozulmaktadır. Mutlu insanların çevrelerindeki olayları kontrol etmekte ileri gittikleri, (sıklıkla, tümüyle rastgele olan olayları kendi istemlerinin parçasıymış gibi algılama noktasına vardıracak derecede) kendi kazançlarıyla ilgili gerçekçi olmayan değerlendirmeler yaptıkları, başkalarının onların gerçekçi olmayan düşüncelerini paylaştıklarına inandıkları ve kendilerini başkalarıyla kıyaslarken genel bir adaletsizlik gösterdikleri konusunda tutarlı ipuçları vardır. Bu eğilimlerin depresif insanlarda görülmemesi, birçok psikiyatrik araştırmacının dikkatini (depressive realism) depresif gerçekçilik olarak bilinen tabloya çekmekle birlikte çok daha dikkat çekici ve şüphesiz mutlu insanların psikiyatrik bozuklukları olduğunun bariz kanıtı olan şey, mutlu insanların düşselliğidir.

Burada, mutluluğun bir psikiyatrik bozukluk için bütün makul ölçütleri karşıladığını ileri sürdüm. Mutluluk, istatistiksel olarak anormaldir, ve ayrı semptom kümelerinden oluşur. Fakat en azından bunun merkezi sinir sisteminin anormal işlevini yansıttığına dair bazı ipuçları ile buna eşlik eden çeşitli bilişsel anomaliler özellikle gerçek dünya ile bağlantı kurma eksikliği de mevcuttur. Bu tezin kabulü, bizi mutluluğun, gelecekte akıl hastalıkları sınıflandırmasına muhtemelen bir duygulanım bozukluğu türü olarak dahil edileceğine dair aşikar bir sonuca ulaştırmaktadır.Yani mutluluk, Amerikan Psikiyatristler Birliği'nin sınıflandırması olan DSM'de 1. eksene yerleştirilecektir. "Mutluluk" teriminin daha resmi bir betimleme olan "Major Affektif Bozukluk, Şirin Tip" şeklinde değiştirilmesini, bilimsel açıklık kaygısı ve olası tanı karmaşalarını azaltabilme umuduyla naçizane bir öneri olarak sunuyorum.

Journal of Medical Ethics, June 1992

Çeviren : Timuçin Oral

Delilik Üzerine Tartışmalar

Alfa: Ya konu iyi konu da bana şey geliyor yani kişilikler üzerine yani böyle önemli konularda bu psikiyatr olabilir psikolog olabilir, karar alma mercileri olarak

Beta: Yani sorun ne?

Alfa: Sorun şu. Bu kadar, yani bu kadar eğitim süreci içinde insanların yetilerinin, becerilerinin önemsenmediği bir yerde, bir süre sonra herkes belli birtakım noktalara ulaşıyor, o noktalarda da sistem o kişilerden belli birtakım kararlar almalarını istiyor mesela psikiyatrlar psikologlar için bu işte adam akıllı mıdır deli midir, iki sene sonra ne yapar, şunu yapar mı, bunu yapar mı, neye gücü yeter neye yetmez.

Omega: Hatta bu yayın müstehcen mi değilmi, ki bu Türkiye de yeni yeni oluyor, yurtdışında filan her konu hakkında fikir istiyorlar psikiyatrdan

SEN NEREDEN BİLECEKSİN. SEN BU ÜLKEDE YAPILAN BİR ÇALIŞMAYA DAYANMIYORSUN Kİ

Alfa: Diyelim batıda bu isteniyor tamam Fakat batıda bunun daha objektif birtakım temelleri olabilir. Çünkü adamlar çalışma yapıyor, araştırıyorlar. Yanlış da olsa araştırma yapıyorlar. Fakat Türkiye de araştırma da yok biz burada psikiyatrlar olarak o objektif kimliğimizi nereden kuşanıyoruz.

Beta: Yani ben asker olmak isterken psikiyatr olduysam gibi

Alfa: Hayır, yani sadece o mesleğe ulaşmak için gerekli aşamaları geçiyor ve psikiyatr oluyorsun ve sana diyorlar ki şu adam önümüzdeki 2 sene içinde şöyle yapar mı böyle yapar mı. Senden karar bekliyorlar. Sen nereden bileceksin. Sen bu ülkede yapılan bir çalışmaya dayanmıyorsun ki. Sen batıdaki bilgilerden.

Omega: Yani şöyle birşey

Alfa: Yani bu nokta çok yumuşak bir nokta o bilgilere inanmak zorundasın. Fakat bu bilgiler ne kadar gerçek olabilir. İşin içine kişiliğin giriyor.

Omega: Sen nesnellik adına yapıyorsun. O nesnel bilgileri edindiğin dönem öncesindeki bilgilerini, varlığını yok sayıp hatta o dönem süresince de bütün diğer yaşantılarını yok sayıp sadece o bilgiler doğrultusunda bir karar veriyorsun yapar yapamaz, gider gidemez, ölür ölmez, kapatılmalı dışarı salınmalı gibi herhalde şey diyorum burada kendi kişiliğinin olaya bakışındaki etkisi mi,

Alfa: Tabi yani bu ülkede çok daha fazladır. Çünkü bu ülkede senin dayandığın nesnel bir bilgi de yok. Zaten elindekilerin hepsini ithal etmişsin. Bu durumda senin açmazların, mesleki yükselişin acaba hangi gereksinmelerine karşılık geliyor, geldiğin noktada kendini nasıl hissediyorsun, hiyerarşik bir ilişkiler ortamı içindesin orada sana birşey soruluyor o sorunun sana verdiği heyecanlar, o soruya yanıt vermiş olmanın yarattığı manevi iklim. O noktada sen bir karar alıyorsun. Mesela travestilerle ilgili kararlar örneğin. Bu toplum doğu toplumu, İslam kökenli, kasabalı kültürden belli bir yere gelmişsin ve orada sana modern topluma ait bir soru soruluyor. Sen o modern topluma ait soruyu modern toplumun bilgisiyle yanıtlamak durumunda mısın yoksa bunu ne kadar kendi kasabalı kişiliğinden ayırd ederek yapacaksın. Orada

BANA MUTLULUĞUN RESMİNİ ÇİZEBİLİRSİN, SÜLEYMAN. HA HA.

işte her şey birbirine karışıyor. O noktada soruyu kimin sorduğu belli olmuyor. Psikiyatrın kendi kişilik sorunu haline geliyor.

Omega: Fakat mesela psikiyatri de durum çok daha özel. Bir adamın kanser olup olmadığının yanıtı çok daha nesnel. Bir film çektiriyorsun, tümörü görüyorsun. Direkt algıyla ilgili bir şey. Tümörü görüyorsun. Burada kitle var. Var mı? Var. Herkes görüyor. Tamam gerçek o halde.

Alfa: Bir taraftan bir iğne sokarsan öteki taraftan çıkmaz yani, takılır.

Omega: Evet. Bir sürü deneyle doğrulayabilirsin. Veya işte ne bileyim lökositler çıkmış mı, sen de saydın mı? Ben de saydım. Çkmış. Ha tamam o zaman. Nesnel şeyler var. Ama psikiyatride yok, al işte bu örnekte olduğu gibi. Bu, kadın olsun mu, olmasın mı? Ne bileyim ya. Kadın olmak istiyor işte ya. Bunun etyolojisini biliyor muyum.? Bilmiyorum. Bir kişi kalkıp ta bunun nedeni şudur şudur diyebiliyor mu ? Yok.

Alfa: Ama geleceğini belirleme hakkına sahipsin.

Omega: Hakkına sahipsin. Yaa kadın olmak istiyor. Kimi hipotalamustan bilmem ne çıkıyor ondan. Kimi yok işte ödipal dönem öncesi bilmem ne sorunları. Kognitifçiler bambaşka birşey diyor. Herkes birşey diyor. Hepsi doğru, hepsi yanlış. Ne kadar şey ya. Akıl al-

maz derecede bir havadalık. Tek kriterimiz ne alfa, bu noktada. Bu adam kadın olunca bundan sonraki hayatta mutlu mu olacak mutsuz mu olacak.

Alfa: Kendi hayatına yarın ne olacağını bilmediğin bir noktada, bir insanın gelecekteki hayatına ait üstelik de dışarıdan aldığın bilgilerle yola çıkmak.

Omega: Bana mutluluğun resmini çizebilirsin. Süleyman Hah ha.

Alfa: Aldığın kararı rasyonelleştirme gereksinmesi duyuyorsun. Bir karar alıyorsun çok muğlak, çok havada. Nasıl rasyonelleştireceksin. Bilim ne diyor. Bilim adam saymış. 60 kişi böyle yapıyor, 70 kişi böyle. Nerede saymış. Senden binlerce kilometre ötede saymış.

Omega: Bir de bir çeşit kader gibi ya. Diyorsun ki bir insan şöyle kişilik özelliklerine sahip o halde şu işi yapamaz.

Alfa: Telefon çaldı.

Omega: Bir dakika.

Beta: Kapatalım mı?

Omega: Tamam. Ha. Bir de o kadar çok bilgimiz var ki hepsi birbirinden bağımsız. Bir kitabı açıyorsun. Bağımlı kişilik. İşte bu adam şöyle olur, böyle olur.
Kendi başına karar veremez. Ha demek ki ilerde de, ilerdeki kararlarında da şöyle birşey yapar. Yani kehanet gibi birşey bu ya. Ulan bu adamın hiç mi iradesi yok. Bu herif hayatı boyunca bir gün çıkıp da ulan hastirin siz öyle diyorsunuz ben böyle diyorum hiç mi diyemeyecek.

-TELEFON ÇALDI
- BİR DAKİKA
- KAPATALIM MI ?
- TAMAM. HA.

Alfa: Burada varolmaya ait hiçbir ipucu yok.

Omega: Hiçbirşey yok ,evet

Alfa: Determinist sonuna kadar. Yani ben bunu burada böyle gördüm mü kardeşim. Bu adam beş sene sonra da mutlaka böyledir.

Omega: Psikiyatrın amacı kişisel bazda sadece insana yardım etmek midir o noktadan sonra mı herşey ters tarafa dönüyor anlamıyorum.

Alfa: İşler bence şeyde karışıyor psikiyatri sağlık bilimleri içinde geçiyor. Sağlık bilimleri neyle uğraşır insanı iyileştirmekle sağlığına döndürmekle. Sonuçta psikiyatri bu alan içinde olduğu sürece iyileştirme, sağlığına kavuşturma işlevi var. Dolayısıyla başvuran herkes hasta kategorisi içinde değerlendiriliyor. Yani başvuru nedeni neyse onun ortadan kaldırılması.

Beta: Birşey diyeceğim. Bu bizim için geçerli. Aynı şeyi başvuran da talep edebilir. Örnek veriyorum. Bu girişi de onun için yaptım zaten.

Omega: Hah ha.

Beta: Üniversiteye hazırlanan bir çocuk var, depressif yakınmaları vardı. Düzeldi. Fakat çocuk daha sık gelmeye başla-

dı. En son gelişinde berbat olduğunu söyledi. "Ne oldu?" Bu hafta hiç çalışmadım. Çalışmak istemedi canım. Ne yaptın? "Maç yaptım, gezdim tozdum, iyiydim ama eve gelince ders çalışmak istemedim, çok kötüydüm, çok sıkıntılıydım" Bu sıkıntıyı tedavi etmemi istiyor. Çalışamıyor olmasından sıkıntılı. Yani bunu bir rahatsızlık olarak nitelendiriyor. Sıkıntı duyduğu şey, ders çalışmaktan duyduğu sıkıntı. Halbuki dışardayken iyi hissediyor.

Omega: Sonuçta şunu diyorsun. Sen salt adam senden bir yardım istedi diye psikiyatrın işi burada mı başlıyor. Ben sana geliyorum diyorum ki - ya ben bilmem ne yaparken sıkılıyorum. İstemiyorum sıkılmak. Ulan ben de onu yaparken sıkılıyorum. Çünkü sıkıcı bir iş.

Beta: Bu da tersi işin.

Alfa: Bu işte bizim tam manivelalık işlevimiz bu. Absürditenin içine rahat yerleşemeyen insanları ite kaka oraya sokmak.

Omega: Evet, sokmak. Çünkü gerçekten bir sıkıntıdır ya. Bir adamın sana gelipte ya ben son günlerde ders çalışamıyorum ve çok sıkıntılıyım, sınıfta da kalacağım herhalde, bu gidişle herşey mahvolacak. Aile şikayetçi, çocuk şikayetçi. Kimden yardım istenecek bir tıp dalı olarak iş psikiyatriye düşer.

Alfa: Can sıkıcı şeyleri yeterince yapamadığı için sıkıntıda yani

ABSÜRDİTENİN İÇİNE RAHAT YERLEŞEMEYEN İNSANLARI İTE KAKA ORAYA SOKMAK..

Beta: Tabi tabi

Omega: İğrenç şeyleri yani

Beta: Çocuk burada isteyerek geliyor, tedavi talep ediyor.

Omega: Bi dakika. Çocuk niye ders çalışmaktan vazgeçemiyor?

Beta: Sınavı kazanmak zorunda. Niye sınavı kazanmak zorunda? Maddi geleceğini belirleyecek.

Omega: Annesinin babasının isteğini yerine getirecek.

Alfa: Yeni sınavlara girebilmek için sınavı kazanmak zorunda.

Omega: Varolabilmek için ya

Alfa: Yani adam diyor ki çok güzel derin nefesler alıyorum, sevgilimle geziyorum, parklara bahçelere gidiyorum ama çatlıyorum. Eve gidip ders çalışmam lazım ,bir türlü yapamıyorum. Çok sıkılıyorum. Ne yapmam lazım. Sen de haklısın valla diyorsun. Çekilir çile değil diyorsun.

Omega: Hah ha

Beta: Hah ha

Omega: Yani çok komik ya.

Beta: Kognitif yaklaşıp problemi çözüyorsun. Basamaklandırıyorsun, problemi çözmesini sağlıyorsun.

Alfa: Böylece problemi çözüldüğünde egosintonik sıkıntılı

bir adam oluyor.

Omega: Hah ha. Egosintonik sıkıntı.

Beta: Kesinlikle. Ama obsesyonda. Neyse o ayrı bir konu. Ne diyeceğimi de unutturdunuz.

Alfa: Bütün işimiz sonuçta egodistonik sıkıntıları egosintonik hale getirmek. Şimdi bu ilişki niye burada kuruluyor. Bu sorunun sorulma yeri psikiyatri. Sistem oturmuş ve belli bir tür insanın yükselmesine izin veriyor ve bu süreç içinde daha çocukluğundan itibaren insanı belirliyor. Sınıflandırmış, sıralandırmış, güzel güzel hizaya sokuyor, karne verdiriyor, üniforma giydiriyor bilmem ne. Bu noktada çocuk bir yandan varoluş bunalımı yaşıyor çok doğal olarak bu dünyadaki yalnızlığı içinde ve seçim noktasına geliyor, tıkanıyor. Bu noktada bütün bir hayatı ile ilgili şeyleri sorgulayacak olan sen varsın, sen de sonuçta aynı sıralardan gelmiş geçmiş ve masanın öteki tarafında oturmuş bir kişisin. Hepsi o yani. Şimdi senin ona geleceğe doğru yol göstermen. Eğer sen kardeşim çalışmalısın dersen gayet güzel sistemin kurduğu zincir içinde yürümesini sağlayan bir ara mekanizma olmanı sağlıyor, öbür türlü yani saçmalama kardeşim dersen gayet filozofik bir duruşun var senin yani bu noktada sağlık ilişkisi değil ki bu ya, hiçbir durumda sağlıkla ilişkisi yok bunun. Sıkıntı var. Sıkıntıyı yaratan mekanizma, sıkıntının mekanizması fizyolojik olduğu için ancak bu noktada bir ilişki kurulabilir.

-FOUCAULT 3-4 YIL BİRLİKTE YAŞAYIP YAZMIŞ. -EVET, AMA FOUCAULT'YU OKUYANLAR...

Omega: Şöyle bir ilişkisi var bu işin. Bir tarafta radikal şeyler psikiyatriyi yok sayan medikal akımlar, bir tarafta da hepimizin zaman zaman hissettiği bazılarımızın belki biraz daha fazla hissettiği meslek aşkıyla

Alfa: Bana bakma

Beta: Bana da baktı.

Omega: İkinize de baktım. Sana yardım talebiyle gelen bir insana yardım etme isteği var, bu aslında tıpla ilgili birşey. Bu adam uyum için yardım istiyor ben uyamıyorum, benim uymama yardımcı ol, bu pislik beni rahatsız ediyor ama ben bu pisliğe uymak zorundayım diyor.

Alfa: Pislik olduğunu biliyorum ama uymak istiyorum.

Omega: Uymak zorundayım.

Alfa: Uydur beni.

Omega: Evet. Niyet meselesi. Bu duruma yaklaşırken niyetin ne. Yoksa sadece bilgi doğrultusunda mı yaklaşıyorsun. Yoksa ikisinin karışımı mı. Yani alfanın kişilikle ilişkilendirdiği şey biraz niyetle ilgili. Senin bir insana yardım etmeye niyetin var mı veya bu iyi niyetle başlarsa hep öyle mi gidecek, başlangıçta iyi niyetle başlayıp duvara çarptığımız çok oluyor. Sonuçta çok iyi niyetli çabalar, duvara çarpıp baskı aygıtı haline dönüşebiliyor, tepemizde. Bu da mı acaba böyle bir sorun. İyi niyetli de olsan başlangıçta bütün iyi niyetinle insana

yaklaşsan sonunda geleceğin yer herkesin yaptığı klasik psikiyatriye mi geliniyor. Ben onu çok yaşıyorum açıkçası. Niyetle kısmet meselesi yani.

Beta: Hah ha

Alfa: Bir de felek var, bunlarla ilişkili. Ya abi bu iş çok karmakarışık bir iş gerçekten. Oturuyorsun bir yere, birisi kapıyı açıp giriyor. Ve sana ne anlatacağını bilmiyorsun. Ne anlatırsa ona teslimsin ve sana yüklediği misyona bak, senin kendine yüklediğinden fersah fersah ötede olabilir. Önce o ilişkiyi kuracaksın hem o ilişkiden uzak olacaksın, hem o ilişkinin içinde olacaksın. Hem de o ilişkiyi kurarken bir bilgiye sığınacaksın. Amerikalı abilerine. Onların ne söylediği belli zaten. Tanımlayıcı bir anlayış. Ben görürüm kardeşim. Problemi nedir söyler problemi çözerim. 8 basamak. Haftada bir gün. Seansı şu kadar. İşte o kadar. Bunu geçtiğinde. Böyle bir toplumda yaşıyorsun. Kendinin ne olduğunu bilmiyorsun. Bir yanda kendini sana açmış bir insan var. Ama şu bir gerçek insanların bir şekilde yardım talep ettiği insanlar hep var. Psikiyatr olmasa bile hocaya, üfürükçüye gidiyorlar. Yıldız fallarına baktırıyorlar. Bir şekilde kendileri dışında bir çözüm arama çabası hep var ya ama ya acaip bir cehalet var. Hem medyada hem antipsikiyatri meraklılarında. Hayatlarında bir tane deliyle iki saat yan yana oturamayacak, oturmamış adamlar deliliğin felsefesini yapıyorlar bangır bangır.

KARPUZ YİYEN ŞİZOFRENLERLE YEMEYENLER ARASINDAKİ DÜŞÜNCE BOZUKLUKLARI ARAŞTIRMASI

Omega: Foucault 3-4 yıl birlikte yaşayıp yazmış.

Alfa: Evet. Ama Foucault'yu okuyanlar.

Omega: Evet. O herifin konuşmaya hakkı var. Şizofreninin ne olduğunu kim bilebilir abi bir kitapta okudum herif girişi yazmış. Benim burada yapmaya çalıştığım mütevazi bir çaba, çünkü şizofreniyi anlamak insan ruhunu tamamen anlamak demektir diyor.

Alfa: Bu da mümkün değil zaten. Bu positivistler ömür geçiriyorlar, hoşça vakit geçiriyorlar. Bunlar tam cemaat. Sonuçta bir fikir dönüyor. İşte serotonin geliyor. Yirmi yıl konuşup duruyorlar. Onlar orada yapıyor, biz burada arkalarından konuşuyoruz. Yaptığımız hep dedikodu.

Omega: Moda

Alfa: Sen istediğin kadar beyni görüntüle abicim, istersen bütün beyni bilgisayar ekranında izle. İstersen kafanı sok, içine bak.

Alfa: Hikaye, kendi kafanı sokup baktıkça hiçbirşey göremezsin, görmek istediğin orada yoktur.

Omega: Araştırmadık yer bırakmadılar abi.

Alfa: Karpuz yiyen şizofrenlerle yemeyenler arasındaki düşünce bozuklukları araştırması

Omega: Vardır valla.

Boğaziçi Üniversitesinde Psikoloji Eğitimi Üzerine

ya da

It is allright ma; I am only bleeding

Alain Touraine, 1969 yılında üniversitelerin büyük bir çelişkiyi içlerinde bulunduran kurumlar olmalarından sözü açtı. "Şu andaki kaçınılmaz soru, üniversitelerin bütünleşmenin mi (Integration), yoksa yüzleşmenin mi (Confrontation) mekanları olduğudur." (Alain Touraine, The Post-Industrıal Society, 1969). Üniversiteler, içinde bulundukları toplumu, onun adına üretilen bilgiyi, bilginin üretiliş biçimini, bilginin kullanış biçimini (neyin adına, hangi amaçlar doğrultusunda) sorgulayacak kurumlar olmakla, kendileri için belirlenmiş sınırların dışına taşmayan, toplumla bağları çok zayıf, bilginin kullanış biçimine ilgisiz kurumlar olmanın arasında bir seçim yapmak zorundadır. Sene 1969, yer Fransadır.

Sene 1992. Yer Boğaziçi Üniversitesi, Türkiye! Bütünleşmenin ya da yüzleşmenin çelişkisi hiçbir şekilde yaşanmıyor. Üniversite toplum ilişkisi, bilgi sorunsalı, bilginin kültürel ilişkisi, üretilen bilginin varolan kültürde anlamlandırılması, bilginin hangi amaçlar doğrultusunda kullanıldığı, bilgiyi üretenlerin bilginin kullanılmasında söz sahibi olmayı seçmeleri veya reddetmeleri, bütün bunların hiçbirinin sözü dahi edilmiyor.

Ben, Boğaziçi Üniversitesinde dört sene boyunca Psikoloji eğitimi gördüm. Ortaya attığım kavramlardan bazılarını, bölümümde gözlemlediğim somut olaylar aracılığıyla tartışacağım!

Bilgi Sorunsalı: Üniversitenin varlığının temel sorunsalı bilginin ne olduğudur. Bilgiyi nasıl tanımlarız, bilgiye nasıl ulaşırız, elde ettiğimiz şeyin bilgi olduğuna hangi kriterler aracılığıyla karar veririz. Psikoloji bölümünde gördüğüm en temel eksikliklerden biri bilgi kavramının sorgulanmamasıydı. İnsanların sadece "Felsefeye Giriş" dersi alarak, bilgi kuramı, Psikoloji ve bilim arasındaki ilişki, sosyal ve doğa bilimleri arasındaki ilişki, bilimsel Psikoloji eğitiminin temel amacı, insanların bilgi üretimi üzerine -ki burada konumuz insan- düşünmesini sağlamak için kuvvetli bir zemin oluşturmaktır. Yoksa amaç hangi Amerikalının, nerede, ne zaman hangi ampirik araştırmayı yaptığı ve ne sonuçlara vardığını öğretmek değildir. Felsefik köklerinden koparılmış ve özellikle sosyoloji ve antropoloji ile ilişkilendirilemeyen bir psikoloji, tam bir epistemolojik faciadır. Ben, bazı Psikoloji dördüncü sınıf öğrencilerinin epistomoloji kelimesini dahi duymadıkları bir dönemin psikoloji mezunuyum. Pişmanım!

Bilginin var olan kültürde, dünyada anlamlandırılması: Bilgi üretenlerin içinde bulundukları kültürü ve dünyayı değiştirmeleri, ona yol göstermeleri, ona karşı gelmeleri, itiraz etmeleri, ona taraftar ya da muhalif olmaları, onunla uyum içinde veya uyumsuzluk içinde olmaları, ürettiklerinin kullanımı konusunda meraklı, talepkar, itirazcı ya da takdir edici olmaları; yani içinde bulundukları ekonomik, sosyal, kültürel, politik yapıyla etkileşim içinde olmaları gerekir. Bilgiyi üreten olmak, benim gözümle, büyük bir sorumluluğu da beraberinde getirir. Yoksa üniver-

site sınırları içinde varolmak, kayıtsız olma ayrıcalığını sağlamaz bireylere. Özellikle psikoloji gibi bir "bilim" akademinin duvarları arkasına saklanmak yerine, kendi kültürel, sosyal, ekonomik, politik, gerçeğiyle yüzleşen, rahatsızlık duyan, uyumsuz bir bilim olmalıdır.

Bilginin kültürle ilişkisi: Bu gözlemlediğim kadarıyla iki yönlü bir konu. Birincisi, üretilen bilginin üretildiği dönem ve yer ile ilişkisi; ikincisi bu üretilmiş bilginin tüketildiği dönem ve yer ile ilişkisi (Bakınız, Epistemolojik Şizofreni, Daryush Shayegan, Yaralı Bilinç, 1989). 1989 yılında Boğaziçi Kütüphanesinden aldığım, Jung'la yapılmış röportajlarda derleme bir kitabı okuyordum. Kitabın temel amacı, artık Amerika'da, lisans öğrencilerinden çok yüksek bir oranının, psikolojinin temel taşlarını oluşturan insanların özgün metinlerini okumamış olmasına bir tepkiyi ifade etmekti.

Psikoloji bölümündeki en temel yanlışlardan biri - benim gözümle - özgün metinlerden uzak durulması ve her konuda North ya da South 'bilmemne' üniversitesi profesörü 'bilmemne'nin karikatürize edilmiş, özet, her türlü derinlikten uzak metinleriyle (text-book'larla) yetinilmesiydi! Dondurulmuş yiyecek kadar hazır, onlar kadar lezzetsiz bu metinler bende yaratıcılığı ya da merakı değil, dağlara kaçma, kurtulma hissini çağrıştırıyordu (Bakınız Oğuz Atay, Tutunamayanlar). Bu metinler -yine benim gözümle - hem sözünü etmeye çalıştıkları, semalaştırdıkları, derinsizleştirdikleri, karikatürize ettikleri "master"lara, hem de meraklı, uyumsuz, yaratıcı herhangi bir fikire, tavra susamış insanlara - bize demeye dilim varmıyor - haksızlıktı.

Böylesine kendi özüne - kendi kültürel bağlamında bile - yabancılaştırılmış bu metinler bizim kültürel bağlamımızda bize ne ifade ediyordu! (Israrla bakınız Kültürel ve Epistemolojik Şizofreni, Daryush Shayegan, Yaralı Bilinç). Kimsenin kafasını kaldırıp sorduğu oldu mu acaba, merak ettiği? Sınavlar için' ezberlemenin, bu şizofrenik ortamda alınan yüksek notların önemli bir gösterge olduğuna inanmanın dışında.

Bu şizofreninin sorumlusu hepimiziz! Sormadığımız, göz yumduğumuz, itiraz etmediğimiz, rahatsızlık duymadığımız, merak etmediğimiz, silkinecek kadar güç bulamadığımız, yeterince kendimize güvenmediğimiz, konform ettiğimiz için!

Sanırım çoğumuz şimdi "müşteri" temsilcisi, "halkla" ilişkiler "uzmanı", "reklamcı" olma yolundayız! Ama unutmayın dostlar;

"A salesman is an it
that stinks" (1) but
"any
day
now
any
day
now
I
shall
be
r
e
l
e
a
s
e
d" (2)

MAHAN DOĞRUSÖZ

(1). e.e. cummings'in "A salesman is an ıt" şiirinden.
(2). Bob Dylan'ın "I shall be released" (1967) şarkısından.

Orhan Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler

"Gerçek, şu buruk gerçek..."

Adnan Özdemir

Biraz önce Kara Kitap'ı bitirdim. Geceyarısından sonra bir buçuk. Biraz önce Kara Kitap beni bitirdi de diyebilirdim. Radyoda Gece ve Müzik programının bitiş müziği duyulurken hoş bir raslantıyla Galip son cümlesine son noktayı koydu. Hiç bir yaşantıyla değişmeyeceğim uykularımdan çaldım, rüyalarımı eksik gördüm. Kitap mı, müzik mi, rüzgardan camın çarpması mı bilemiyeceğim, balkona çıkmak istedim. İlk adımı atarsınız ve ötesi hep gelir. Odissey'in ki de böyle mi başlamıştı şu an hatırlamıyorum ama bu güvenli kutularımızın dışarıya açılan tek tabanları, balkonlar insanı ayartıyor. Dizlerinize kadar gelen, kucağınıza bir deniz gibi sokulan geceyi ve kenti görünce ister istemez büyük maceralar hep böyle mi başlarlar acaba diyorsunuz.

Biraz önce Kara Kitap'ı bitirdim. Geceyarısından sonra bir buçuk. Biraz önce Kara Kitap beni bitirdi de diyebilirdim. Radyoda Gece ve Müzik programının bitiş müziği duyulurken hoş bir raslantıyla Galip son cümlesine son noktayı koydu.

Dışarı çıkıp o kitaptaki esrarın izlerini görmeye çalışmayı, başaramasam bile, eğer herkesin söylediğinin aksine bir parça temiz hava kalmışsa onu da ben içime, çekip, pisliğimi kalan bu son oksijenle gökyüzüne salıverdikten sonra üstümüze serilen bu kara örtünün son deliğinin, son pürüzünün kapanmasıyla, sonsuza kadar huzur içinde, hep beraber tüke-

nebileceğimizi düşledim. Ama, ben bu saatlerde her sokakta polislerin devriye gezdiğini biliyorum. Bana rasladıklarında, onların karşısında, sakallı olmamdan dolayı eziklik duymam gerektiğini ve soracakları o bir türlü bıkmadıkları ve belki de kendilerine hiç sormadıkları kimsin, ne yapıyorsun, nereye gidiyorsun, bu saatte ne işin var sorularına cevap veremiyeceğimi, belki de delice bir hevesle Kara Kitap'ı bitirdiğimi ve değiştiğimi ya da şehrin çok farklı bir gizeme büründüğünü ve bu yeni gözlerimle, bu yeni şehri görmek için dışarıya çıktığımı söylesem beni "Yeşil Karıncaların Cop Soktuğu Yer"e götüreceklerini biliyorum. Orada bu coşkumun plastik bir parçanın içine hava üflenmesiyle nasıl olduğunu hiçbir zaman anlayamadığım, rengarenk balon denen o şeytan icadı şölene dönüşmesi sürecinin bir iğne dokunuşuyla tersine işleyip vicdanlarımızı bile kirletecek, uzun süre yokolmayacak bir plastik tortu halini alması gibi beni umarsız terkedeceğini biliyorum. Ve, dünyanın hiçbir Nostradamusunun tahmin edemiyeceği, hiçbir bilimadamının, bilimkurgu yazarının yazarının asla aklına gelmeyecek bir şekilde, kıyamet denen o ne idüğü belirsiz, ne olduğunu kimsenin bilmediği şeyin bir gün bir polisimizin kendisine geceyarısı bir sokakta, "Ben kimim? Ne yapıyorum? Nereye gidiyorum? Bu saatte bu sokakta ne işim var?" sorularını sorar sormaz kopacağını biliyorum.

Kara kitap bitti ve ne ellerim kirlendi ne gömleğim. Gecenin en olmadık yerlerimize sokulduğunu ve Edison denen o uzaylının getirdiği o içine hiçbir içkinin konamıyacağı ampul denen cam bardaklarla yapılan aydınlanma büyüsünün çok az bir süre dayanabileceğini görmüyor musunuz? "Ahh mutluluktan yana değildir hayat" diyen o şairde şimdi beyaz çarşaflar içinde belki de ya rüya görerek ya sevişerek yaşamdan çalıyordur.

Kara kitap bitti ve ne ellerim kirlendi ne gömleğim. Gecenin en olmadık yerlerimize sokulduğunu ve Edison denen o uzaylının getirdiği o içine hiçbir içkinin konamıyacağı ampul denen cam bardaklarla yapılan aydınlanma büyüsünün çok az bir süre dayanabileceğini görmüyor musunuz?

Kara Kitap bitti. Ve ben bir daha doğuya özgü, bize özgü, yumurtanın akı ile sarısı arasında tam olarak ne olduğunu bilmeden yaşayanlara özgü saplantılarla, hırslarla, tükenişlerle, sorunlarla, yaklaşımlarla, hayallerle ve binlerce ayrıntıyla yüklü böyle bir kitabı bir daha okuyamayacağımızı çünkü ne Orhan Pamuk'un ne de başka bir yazarın böyle bir kitabı yazabileceğini sanmıyorum.

Bir başyapıt değil, bir klasik değil, hayat güzeli bir kadının yeşil elbisesinin üstüne yerleştirebileceği elmas bir broş değil. Bu seferlik kitabın teknik, kurgu, mekan, dil, din, cins yönünden nasıl olduğu veya Galip'in niye ayaklarını yıkayıp, dişlerini fırçalamadan yattığı gibi elim ve vahim yanlışlarıyla yağmur başladığında paçam kirlenecek korkusuna kapılacak olanlar ilgilensinler. Siz Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalını da bilmezsiniz. Bu masalın sonsuz paralel evrende anlatılan sonsuz biçimi vardır, ve bizim uzayımızda sadece bir şekli bilinir. Oysa masalın başka bir yorumunda yedi cüce sırayla prensesin ırzına geçerler. Bizim dünyamızdaki masalda

bunun böyle olmamasının sebebi ise, cücelerinin hepsinin teker teker bunu istemesine rağmen, diğerlerinin de bunu istediğini bilemeyip birbirlerinin tepkisinden korktukları için hiçbirinin yapmaya cesaret edememesidir. Ve masal sonuna kadar bütün cüceler "iyi"yi oynarlar. Masalın bütün değişik yorumlarının ortak olan sonunda ise Prens gelir Prensesi alır gider ve cücelere elle doyum yapmak kalır.

Kelimeler, kelimeler. Yazının simyası, ne Orhan Pamuğun ne benim ne de başka birinin hiçbir zaman eremiyeceği sırrı. Şunu belirtmeliyim ki onlar üzerinde kontrolümü çok önceleri yitirmiştim. Tıpkı o istedikleri yeri bağlayan telefonlar gibi kelimeler artık istedikleri biçimde bir araya geliyorlar ve ben hiçbirşey yapamıyorum. Her an yüreğim ağzımda benim ya da kendilerinin başlarına birşey açacaklar diye. Yedi cüceler, prensler, dahiler, sefiller gibi sınıflamaları da kontrolüm dışında yaptılar oysa ben "niçe"lerinin bu şarkıyı söylerken delirdiklerini çok çok iyi biliyorum.

Kelimeler, kelimeler. Yazının simyası, ne Orhan Pamuğun ne benim ne de başka birinin hiçbir zaman eremiyeceği sırrı. Şunu belirtmeliyim ki onlar üzerinde kontrolümü çok önceleri yitirmiştim. Tıpkı o istedikleri yeri bağlayan telefonlar gibi kelimeler artık istedikleri biçimde bir araya geliyorlar ve ben hiçbirşey yapamıyorum.

Sakılınca sivilcelerim çıktığı için, yaşam felsefemi değiştirme ve hayata hep gülen gözlerle bakma çabamın başarısızlığa uğradığı o günlerde gazetede şöyle bir ilan görmüştüm:

Kiralık Ada

Üstünde sadece keçiler, papağanlar ve Cuma adlı bir yerli bulunan ada kiralıktır. Sahibinden uygun koşullarla. Yemyeşil. Uzakta çok uzaktı. Müracaatlar şişe içinde denize atılacak.
Robinson Crusoe

Epeydir insanlardan uzak olduğu için pazardaki fiyatlardan habersiz olan bu adamı çok az bir paraya razı ederek kandırmış, anlaşmanın imzalanmasıyla bir miktar kapora da vermiştim. Bavullarımı, bütün kaygılarımı, sıkıntılarımı da hazırlamış Titaniğe de bilet almıştım. Ama artık nedense hep eski zamanlarda kalan o keyiflerin hala varolabileceğine dair bir duygu beliriyor. Ben yokken siz beş milyar insanın oynayabileceği oyunlar, aranızda gizli şakalar, birbirinize imalı göz kırpmalarınız ve belki de en çarpıcısı birbirinize anlatacağınız hikayeler gitsem bile aklımın hep burada kalmasına neden olacak. Evde annelerin yapacağı ve çocuklar eve döndüğünde bana ayırmadınız mı sorusuna neden olan pastalar gibi bütün keyifleri tüketebileceğinizi biliyorum.

Kara Kitap bitti. Kitaplar bitiyor ya da "başlayan hiçbir kitap bitmiyor" mu? Ne yapmalı, ne yapmalı, harfler, isimler, gizler Celal Saliğe olduğu gibi birer mektup bile bırakmadan uzaklara giderken ne yapmalı? Ne yapmalı, sabah içtiğin çayı, peyniri bile sevecen bir esrarla donatabilmek için ne yapmalı? Şimdi belki vücudu ölmezotunu ya da kimbilir hangi bitkiyi besleyen şairin yaptığı gibi: "Çöküp peynir, ekmek yediği bir taşı /Bütün bunlar aşkın güzelliğiyledir." herşeyi "Suret ile Aslı"nın arasındaki çizginin silineceği, herşeyin tekvücut olacağı o güne kadar şiirle mi sarmalı yoksa zaten o gün herşey şiirle sarıldığında mı gelecek? Şu iki ay önce yirmi kişiyi doğrayarak öldüren Amerikalı-

nınki de bir aşkı arayış mıydı? Böbreklerde, karaciğerde, yürekte bulamayıpta her seferinde yeni bir kişiye yönelmesine neden olan şey neydi? Bıçağı sapladığında bavullarını toplayıp vücudu terkeden şey nedir?

Birşey okumaktan öte sanki çok güzel birşey yaşıyorum hissi uyandıran bu güzel masal bitmesin, hiç bitmesin, hiç... Kara Kitap bitti ve kapı çalındı. Elinde tırpanı olan o bir deri bir kemik adamın geldiğini biliyordum. Açmadan kapıya yaslanıp belki de o aralıkta düşündüm bunları. Niye hep güzel şeylerin arkasına ölüm de takılıp geliyor? Niye bir ay önce Tanrı'sının bile iş bulmak ya da başka bir nedenle büyük şehirlere göçtüğü o çöl benzeri ama her seferinde kalbimi çizip tuhaf bir hazla kanatan o Anadolu köyüne yaptığım hayatımın en güzel yolculuklarından, en güzel dört günlerinin birinden sonra garip bir doygunluk ve iç huzurla ölümü düşündüm.

Yaşamın içindeki bu haz ve esrime anları, pis kocaman bir bataklığın içindeki az sayıda ve hemen eriyen adacıklar gibi, bu adacıklar bittiğinde başka birine raslamamız hep imkansız görünüyor ve bu bataklıktaki çabamızın ne zaman geleceği belirsiz olan yorgunluk duygumuza kadar devam edeceğini biliyoruz. Bu Kara Ada'yı terkederken şimdiye kadar düşünmediğim gibi şimdiden sonra da "Güzellik bakan gözdedir", "Nasıl görüyorsak öyledir" gibi görüşlere, Bach gibi materyalist yazarların seri üretiminden bir ada satın alacak kadar zengin oldukları idealist kepazeliklere metelik vermiyeceğim. Ama, yaşamın fukaralığı ve bakan göz edebiyatları dışında "yüzyıllık yalnızlığa" mahkum soyların bile her defasında bir kere, bir kere daha deneme fırsatlarının olacağı, bir üçüncü, beşinci, sonsuzuncu yol olduğuna ve üstümüze, gözlerimize yığılan bunca topraktan sıyrılırsak cırcırböceklerinin en son bestelerini duyabileceğimize inanıyorum.

Doğu, doğu... Yaratılan ve yokedilen, doğuran ve emzirmeyen ama şefkatle ağlayan doğu. O yüzünün bir tarafı kezzapla yanmış olduğu için hep diğer yandan fotoğraf veren şarkıcı gibi, gül bahçesi ve mayın tarlası. Güneş doğudan doğduğu halde, batıdan geç uyanan, yalnızca bitler ve mitler üreten, herşeyi bilen dehalar ne yapmalı da bu makus kaderimizi yenmeli? Eşşeğe ters binen o dahi hocanın ülkesindeniz, dünya haritasını ters çevirsek yönler birbirinin zıttı olur da alınyazımız değişirmiydi acaba? O dahi hocayı günümüze getirsek ülserli bir emekli olarak evinde ömür tüketirdi herhalde. Hayır, hayır zeki adamdır o, eğer kendini aşabilirse Akşehir gölünün yanına kurduğu fabrikanın atıklarını suya boşaltırken ne yaptığını soranlara "Göle maya çalıyorum." derdi belki de, "Ya tutarsa."

Doğu aşktır, batı ise matematik türünden kolay benzetmeler. Bir gün uyandıklarında kendilerini insana dönmüş bulmak umuduyla heyecanla fırlayan hamamböcekleri mi? Binbir gece masallarının anlatıldığı zamanların gündüzlerinde ne

Doğu aşktır, batı ise matematik türünden kolay benzetmeler. Bir gün uyandıklarında kendilerini insana dönmüş bulmak umuduyla heyecanla fırlayan hamamböcekleri mi? Binbir gece masallarının anlatıldığı zamanların gündüzlerinde ne yaptı bu insanlar?

yaptı bu insanlar? Ata sporumuz aşağılık kompleksi mi yoksa bu son yetmiş yıla mahsus bir yanılsama mı? Ortadoğunun ve Balkanların yerine güneş sisteminin ve samanyolunun diyebildiğimizde mi rahat olacağız? Sorular, sorular...

Kara Kitap bitti ve ben Tanrı'ya rasladım o kitabın sayfaları arasında. Gördüğümü farkedince yapraklar arasında uzun bir kovalamaca başladı. Ama onu sadece birkaç bölüm izleyebildim. Şu an hatırlayamadığım bir kelimenin arkasına saklanmıştı zannedersem, biraz sonra farkedip geri döndüğümde artık orada da yoktu. Belki de bu bir yanılsama ama aksi bile olsa şaşırtıcı değil çünkü bir kitaba bu kadar şeyi tıkıştırırsanız olacağı bu sonunda. Birşeylerin arasında gizlenip girmiş olmalı.

Benim için asıl ilginç olan ise bir zamanlar suretine aşık olduğum, galaksinin en incelikli kızı Yeshim'e kitapta raslamak oldu. Aslında bunun da şaşırtmaması gerekir çünkü Teşvikiye'de biryerlerde oturduğunu biliyordum. Ah bu benim yankı vadileri gibi herşeyi yansılayan zihnim, herbirini bir insanın giydiği başına buyruk kelimelerim. Yeshim ben seni güveler yemesin diye naftalinleyip güzel kokasın diye gül ve elma kurularından bir deniz içinde hafızamın bir köşesine kaldırmıştım. O bölümleri okurken çok sarhoştum, Galip Şehrikalp apartmanına girerken o sokağı geçen sen miydin? Yanına hızla koşup biryerlerde çay içip kötü müzik dinlerkèn ter kokan halkımız ve askeri bölge girilmez levhaları hakkında konuştuk mu? Celal Salik bana çatı katının anahtarlarını vermiş miydi? Galibin çıktığını gözucuyla seninle asansörleri reddedip, merdivenleri tırmandık mı? Galibin roman boyunca girmediği evin diğer odasına geçip sokaktan geçenlere muzipçe laflarla seslendik mi? Bazen hikayeler anlatarak bütün geceyi o odada mı geçirdik? Eğer o gece orada değilsek, Galip eve gelip masa başında çalışırken yan odadan gelen tıkırtılar neydi? Çok meşguldü, evde bir dinazorun bile olduğunu duysa şaşırmıyacak durumdaydı. An Yeshim, nasıl yüzüleceğini bilmediğin, gül ve elma kuruları denizinde bir batıp bir çıkıyorsun.

Kara Kitap bitti ya da Kara Kitap hiç bitmeyecek desem, öldü ama kalbimizde yaşıyor türünden kötü edebiyat yaptığımı düşüneceksiniz. Ama her türlü mecazi anlamdan uzak benim okuduğum kitapta baskı hatası sonucu ikişer ikişer toplam oniki sayfalık boşluktan dolayı bu roman benim için hiç bitmeyecek ya da "Pamuk Duygusu"nu tam anlamıyla kavradığım anda bir gün daktilonun başına geçip bu kitabı ben bitirip yazarın kimliğine bürüneceğim. Kuşkusuz Pamuk o zaman güzel isimli bir sokakta gömleğini yeşil mürekkep sıvamış can çekişiyor olaçak. Kalemle yaşayan kalemle ölür ama hazin bir duygu yok bunda, ne de bir Danimarka kralı çaresizliği çünkü trajedi

Benim için asıl ilginç olan ise bir zamanlar suretine aşık olduğum, galaksinin en incelikli kızı Yeshim'e kitapta raslamak oldu. Aslında bunun da şaşırtmaması gerekir çünkü Teşvikiye'de biryerlerde oturduğunu biliyordum. Ah bu benim yankı vadileri gibi herşeyi yansılayan zihnim, herbirini bir insanın giydiği başına buyruk kelimelerim. Yeshim ben seni güveler yemesin diye naftalinleyip güzel kokasın diye gül ve elma kurularından bir deniz içinde hafızamın bir köşesine kaldırmıştım.

yalnızca kılıçlar kullanıldığında çıkar ortaya.

Borges kulağıma "Ben yaşamadım, okudum" diye fısıldadığında dilimde oluşan o iğrenç tattan uzun yıllar kurtulamadım. Ama işte bu nefretin Borges'i kucağıma alıp başını okşayacak kadar kocaman bir sevecenliğe dönüşmesini bu keyif tapınağı sağladı. Kendi içsel kuralları gereği bir kez ibadet edebileceğimiz bu tapınak başkaları için hala ayakta duruyor. Herşeye rağmen belki soyum o Arjantinli kör yazarınkinden olsa da bunu hiçbir zaman kabullenmeyip, sıkıcı bir dersin sonunda zilin çalmasıyla hışımla bahçeye fırlayan çocukların peşinden en fazla bir şiir okuyup gerekirse harf dolu sayfaları çok seven genlerimi makasla kesip çocuklara yetişmeyi deneyeceğim. Ben daha bahçe kapısına yetişmeden onlar şehrin sınırlarına ulaşsa da geride kalan ayak izlerinden, çevrede yankılanan seslerinden boy boy resimlerini çizeceğim. "Çocuklar, çocuklar, nolur bekleyin."

Kara kitap bitti. Gidip şarap almalı, sabaha kadar. Yok bir şarap yetmez, gidip bir bağ almalı. Dostları çağırıp bağbozumundan sonra şarapların yıllanmasını beklerken birbirimize hikayeler anlatmalı. Yok, yok gidip Orhan Salik'i vurmalı ya da Celal Pamuk'u, iyice ölsün diye, belki tam ölmemiştir. Hayır, en iyisi edebi kleptoman Orhan Pamuğu o çok sevdiği kuyulara atmalı. Karanlığın, zifiri karanlığın ne olduğunu öğrensin diye. Yok, yok gidip Yeshim'i bulmalı, silahı kafasına dayayıp, "Haydi, çabuk tüm gizlerini sökül demeli."

Uysal daktilolar, "A" tuşuna basınca "A" yazabileceğinden emin olmak ve bunun dayanılmaz cazibesi, bir kelimeyi yatağa bağlayıp kırbaçlamak, "yıllar boyu bir boşluğu imgelerle, illerle, krallıklarla, gemilerle... doldurmak" herşey iyi hoş da sonunda her kör Arjantinli şöyle der. "Evren, ne yazık ki, gerçek, ben, ne yazık ki, Borges'im."

Evren ne yazık ki gerçek, ve ben, ne yazık ki, Borges bile değilim..

Gennif, gennif, duy, duy, duy...

Kara Kitap bitti. Gidip şarap almalı, sabaha kadar. Yok bir şarap yetmez, gidip bir bağ almalı. Dostları çağırıp bağbozumundan sonra şarapların yıllanmasını beklerken birbirimize hikayeler anlatmalı.

Not:

Bu yazı birkaç cümlesi dışında bir yıl kadar önce yazıldı. Aradan geçen bunca aydan sonra yazan kişiyle bir çölde karşılaşsam bir ihtimal saati sorarım .Bileğini gömleğinin perdesinden yavaşça sıyırır, kırk derece sıcaklıkta, zamanın çekimine birlikte eğilir ve bileğinin çıplaklığında bir saatinin olmadığını farkederiz. Ben bu azalan mesafede yüz çizgilerini incelerim. Sanki kıvrımların arasında deniz tuzu taneleri farkedilir. Daha önce hiç kıyı şehrinde bulundunuz mu, sizi görmüş gibiyim diye sorunca ağzını açar, dibinden kesilmiş dilini gösterir.

Yazılırken ise şu yöntem uygulandı. Bütün harfler tek tek kağıtlara yazılıp, bir torbaya dolduruldu, sonra rasgele çekilerek ve çıkan harf torbanın içinde bırakılarak yazı oluşturuldu. Bu yüzden oluşabilecek her anlamsızlığın ya olasılıklar uzayınının ya da kişi doğaüstü bir güce inanıyorsa cinler, ruhlar, Tanrı'nın sorumluluğundadır. Her anlam ise evrenin şakacı yapısının ya da kişi eğer doğaüstü bir güce inanıyorsa cinler, ruhlar, Tanrı'nın eseridir çünkü çölde gördüğüm o kişi sanıyorum çok gelişmiş bir tür daktiloydu. Yağmuru ona ancak güneşin yıkanması diye belli belirsiz anlatabildim..

Sinemadaki Duygu

Erdoğan Özmen

ve görüldü ki olmayacak şey
değil aşk

P.Neruda

Mutlu olmak, korku duymaksızın
kendi kendinin farkına
varabilmektir.

W.Benjamin

Psikanaliz teorisine göre, zihnimiz iki temel tarzda işler: Birincil süreç düşünme ve ikincil süreç düşünme. İlki bilinçdışı zihinsel etkinliğin diğeri ise bilinçli düşünmenin karakteristiğidir. Birincil süreç düşünmede yoğunlaşma ve yer değiştirme sık olarak kullanılır; imgeler birbirleriyle birleşebilirler, biri diğeriyle yer değiştirebilir, biri diğerini sembolize edebilir. Oynak bir enerji kullanımı söz konusudur. Zaman ve uzam kategorileri önemsenmez. Dürtüsel gerilimden kaynaklanan elem burada varsanısal arzu-gerçekleştirimi ile giderilmeye çalışılır. Topografik formülasyon açısından, "id" de etkinlik gösteren bir düşünme tarzıdır. İkincil süreç düşünme formel mantığın ve gramerin yasalarına tabidir ve gerçeklik ilkesi tarafından yönetilir. Dürtüsel gerilimden kaynaklanan aynı elem burada farklı bir biçimde, adabtif davranışlarla giderilmeye çalışılır. Freud, birincil ontogenez (bireyin gelişimi) ve filogenez (türün gelişimi) bakımından ikincil süreçten daha önce olduğuna inanarak, kalıtsal bir biçimde maladaptif olduğunu ve bütün bir ego gelişiminin bunun represyonuna ikincil gerçekleştiğini düşünmüştür. Ona göre ikincil süreçlerin gelişme hızı/ritmi, egonun ve dış dünyaya adaptasyonun hızı/ritmi ile aynıdır ve sözel düşünme ile yakından bağlantılıdır. Başka türlü söylenecek olursa, egoda düşüncelerin birbirleriyle ilişkisinde ikincil süreçadı altında özetlenen katı bir kurallar dizgesi egemendir; dürtüsel impulslar artık dolaysızca doyum bulma yoluna gidemezler, onlardan gerçekliğin gereklerini ve bunun ötesinde süperegodan kaynaklanarak egonun davranışlarını belirlemek isteyen tinsel ve ahlaki yasaları gözönünde bulundurmaları beklenir.

Bu tarzda yapılanmış birincil ve ikincil süreçlerin karşılıklı ilişkilerinde bir gerilim/çatışma, bu halin giderilmeye çalışılması ve bir boşalma/rahatlama temel dinamiktir ve aynı dinamik duygulanımın da hakim dinamiğidir.

Hiçbirimize yabancı değildir: sinemada- belki bütün sanatlarda - ifade edileni bir biçimde anlar/tanır ve duygusal bir yaşantı ile yanıt veririz. Ama bu duygusal deneyim sanki iki düzeyde cereyan ediyor gibidir. İlki sinemanın anlatı boyutunun, o boyutun sebep olduğu duygusal karşılığın (bir tür duygusal etkinin) düzeyidir. Söz konusu duygusal yaşantıyı çok da zorlanmadan dile/sözcüklere tercüme ederek anlamak, deyim yerindeyse "dışarıdan bilmek" gibi biliriz. Bir de tanımlayamadığımız, hani bir tür "dile gelmeye zorlanan", yarı-biçimlenmiş ama sanki sadece derindeymişçesine ayırdında olduğumuz bir duygu durumunun ortasında buluruz kendimizi.

Acaba sinemanın bize yaşattığı bu yoğun duygu halini yukarıda sözü edilen o temel dinamik bağlamında anlamlı kılma/tanıma ne

kerte mümkün, böylesi bir tanımaya o dinamiğin ilgili olduğu bilgi alanının sunabileceği imkanlar neler olabilir? Ya da tersinden söylersek; bir algısal materyalin birincil ve ikincil süreçlerin birbirleriyle handiyse çatışan tarzları içinde nasıl işlendiği/örgütlendiği bahsinde sinemanın sunabileceği imkanlar nelerdir? Daha da ötesi belki şu: "Kıro" fıkralarına "çok gülmek" gibi, haftasonu gidilen o yerlerde "tarifsiz boşluklar yaşamak" gibi; akılsal süreçlere benzer bir biçimde egemen kavramsal oluşumlara kalıcı olarak yerleşmiş o omurgasız duygulanımlara inat yukarıda anılan o duygu-durumunun akıl ve sözcüklere böylesi tedrici/ertelenmiş teslim oluşunda, bir tür varolan yorumları aşan ve yenilerini biçimlemeye koyulan bir "dilsel"' düzen yaratılması sürecinin tahrik edilmesi vardır. Bu duyguların kültürel rasyonalite tarafından belirlenmesi halinde, o belirlenmiş duygulara da özgürlükçü bir saldırıdır velhasıl.

Ritm, ışık, renk, ses, biçim vb. bütün algısal kategoriler bir gerilime neden olurlar. Gerilim basbayağı bir kassal gerginlik, büzülme, genişleme, çarpıntı vb. gibi duyum ve duygular biçiminde yaşanır. Algılamada aynı zamanda bu gerilimi gidermeye çalışan ve bir tür dinginlik, uyum vb. yaşantılar halinde ortaya çıkan bir denge, simetri vb. de oluşur. Algılamanın diyalektiği de budur. Her türden algısal deneyime içkin olan bu deneyim ve gerilimin çözülmesine ilişkin dinamik süreç ve onun ögeleri sinemanın estetik biçimleri içinde bir seçim ve sıralama işlemine tabi olarak var olurlar sanki. Böylece algısal yaşantının dinamik dengesi belirtik kılınır. Hatta belki sıradan yaşantılarımızın temel özellikleri o hallerinde olduğundan daha abartılı ortaya çıkar. Bu "uç" tezahür edişin yaşattığı şiddetli duygular giderek bir tür duygularla görmek haline vesile olur. Bir algısal materyalin böylesi bir "ortalık yerdeki duygu" tayfı içinden massedilmesi, bir tür duygu-algı bütünleşmesidir de artık.

Sinemanın düzeni içindeki bu gerilim/gerilimin giderilmesi dinamiği, izleyenin algısal yaşantısına içkin o gerilim/boşalmanın kendini tekrar eden hareketine benzer bir yapıdadır. Bu gerilim/boşalım dinamiğinin neşet ettiği kerte, bebekle anne arasında dil-öncesi (preverbal) dönemde yaşanan ve bireyleşme-ayrılma süreci boyunca şiddetlenen, hatta ilk kez bir seperasyon(ayrılık) anksiyetesi biçiminde dışa vuran (anne nerede? anne seviyor mu?) o benzersiz ilişkinin kertesidir. Dilin, ikincil süreç düşünmenin öyleyse ego-nun/savunma mekanizmalarının gelişmesiyle gerileyen bu birincil duygusallık (anne-bebek ilişkisindeki o temel gerilim/gerilimin boşalması yaşantısından kaynaklanan) sinemanın estetik düzeni içindeki o gerilim/boşalım dinamiğinin sürekli çarptığı/kendini bildiği ana kaynak belki de.

Sinemadaki o gerilim/boşalımın bir duygusal yanıt biçiminde yaşanması, duygularla algılanmasının bizi fırlattığı yer o birincil temel duygu haliyle bir temas imkanıdır. Bu toplumun kıyıcı/bastırıcı iktidar ilişkileri arasına sıkışıp kalmış, o sonu gelmez yasak, kural, kısıtlama kalıpları içinde yaşamaya zorlanan erişkinleri için benzersiz bir ferahlama halinde yaşanan sinemanın gizi bu imkanı sunabiliyor olmasında belki de. Bu tür bir algı/duygu birliğinin bir eksiksizlik haline vesile olabiliyor olmasında.

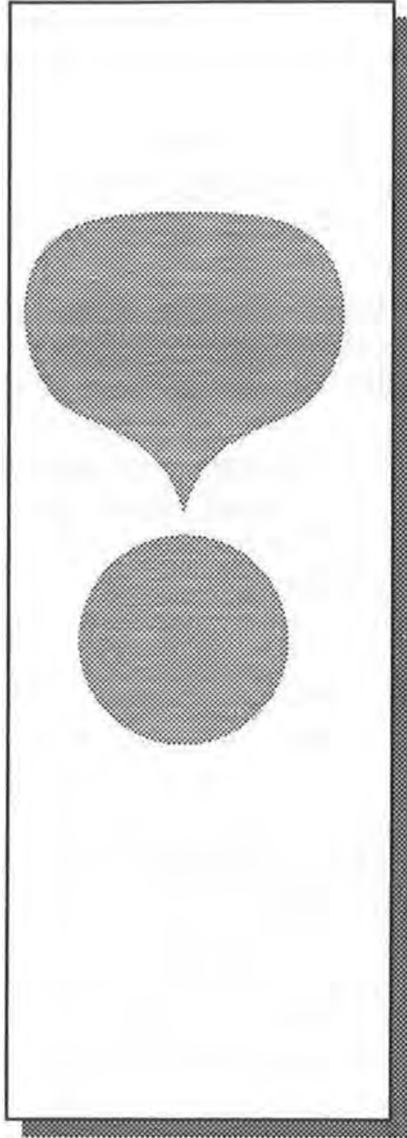
Ben ile ben-olmayan arasındaki sınırın-ayrılığın aşılması, ego sınırları kaybının yeniden başarılması (doyurulan bebeğin annenin muhtemelen memesinde uykuya dalıvermesi ne muhteşemdir; Spielberg'in Güneş İmparatorluğu'nun son sahnelerinde annesine kavuşan oğlanın kendini annesinin içine doğru bırakıvermesini görmüş olanlar bilecektir.); sinema salonunun içindeki deprem bu belki de: yaşamın kaynağı ile "düşsel" bir birleşme hali.

Buradan atlıyorum: "Tartışma Süreci Yazıları"na katılan bir dost "önce kalplerimizi fethedin sonra kafamızı" diye yazmış. Bazı içermelerine katılmamakla birlikte-sol yanımda atmaya devam eden kalbimin fetih işleminin epey önce tamamlanmış olması gibi-duygu/akıl arasındaki düşünmeye çalıştığım ilişkinin yekten formüle edilmesi gibi geldi bana.

Hissedenler hissediyor: Kurulacak toplum yaşamın kaynaklarıyla gerçek bir birleşme olacak. Ben biraz da bir duygular okyanusu olarak tahayyül ediyorum, şimdilik..

2 Nolu Bildirge

Asla direnmemeliyiz. Asla ele geçmemeliyiz. Asla cepheden saldırmamalıyız sürgün filizin içindedir mutlak bahar bu esnadadır ve o his ve insiyak sürecinde berrak ve bakılamaz hakikatdir. Muntazam ve tasnifsiz olarak geri çekilme anında olan bizler parçası olduğumuz bütünün kendisi olarak kendi dışbenimize bir dış ben daha ekledik ve kahramanlığı bir tüketim nesnesine dönüştürdük O uzaktan beklenen keşişleme fırtınası, denizin gümüş siyahı ve bulutların bembeyazı biziz Hey! sen! kalbim sende ve mücevher benim Hey! iri çığlıklar ortasındaki gündüz kuşu kavsinle yükselen ses benim aklımdır. Sen rüyalarımın beyaz tayı seninle dantellerde eşkindim. Sen rüyalarımı damıttın ve artık bakmadın. Sular seni gördükçe duruyorlar som altından bir heykel halinde sepetindeki Tanrı kalkıp diz çöküyor Evet! herzaman gözyaşlarını bana saklamalısın senin kederin benim kuyumdur ve çıkrık seninle ağlamakta ip Sarı bir denizin yası gibi gülümsemektedir. Seksek çizgisindeki taş benim. Kendimi elime aldım ve ellerim seni düşünüyor. Tırmandığın ayva ağacı benim. Sonsuz acının sonsuz dallarında seni bekliyorum aklımdan düşürdüğüm seksek çizgisini rüzgarın omzunda bekletmişsin, duydum. Hayır asla yıldızlara söyleme bunu. Karaböcekleri gömmeyi öğrendim sağrıları çıplak yağmur taynaklarıma dokunuyor, palmiyeler kıyısında senin leziz ve göçebe dilin oluyorum Sunmayı ve talep etmemeyi dokunduğun sebelerden öğrendim.

Binlerce kış mevsimi topraksız mezarlarında beni bekliyor. Kendini imkansıza parya yapan dua güzellik gibisin ve sular durduğunda güzellik sensin. Önünde diz çöken Tanrıyı besle büyüt onu sundurma yap ve arka bahçede bekle geleceğim.

SERDAR KOÇAK

Başka Nasıl?

Fatih Altınöz

Seneler önce, Eylülün on ikisinde hayatlarımızın üzerindeki ışığı söndürdüler. Ortalıktaki el ve ayaklar işkencehanelere çekildi. Kıyıdakiler ise usulca evlerine, içlerine kapandılar. Hava dönmüştü. Karayeller esiyor ve herkesin içine kara öyküler taşıyordular. Ve o kara öyküler o zamandan beri içimizde oturuyorlar. İçimizde kaldılar.

Hayatlarımız gözlerimizin önünde bir oyun dekoru gibi değiştirilmeye başlandı. Yeni oyuncular fırladılar, sahneye. Bilmediğimiz bir oyunu oynamaya başladılar. Bu oyunda sahne alamazdık. Kendi içimizde kendi kendimizle kaldık.

Yapacağımız tek şey o güne dek topluluklar içinde yaşarken vakit ayıramadığımız "kendi"liklerimizle meşgul olmaktı. Çünkü bir tek buna izin veriliyordu. Çünkü kırılgan ve korkaktık. Kendimizle konuşmaya başladık. Zaman durdurulmuş, biz indirilmiştik. İçimizdeki kördüğümlere döndük. Binbir uçlu, karmakarışık kördüğümlerimize.

Önceleri etrafımızda çoğalan, bize var olduğumuzu hissettiren sesler şimdi işkencehane, hücre, cezaevi duvarlarını yankılandırıyordu. Duymuyorduk. Bize bir tek kendi sesimiz kalmıştı. Kendi sesimize sürgün edilmiştik.

Yüreklerimizin yumuşak toprağı sürekli depremlerle sarsılıyor, insanlarla aramızda derin uçurumlar açılıyordu. Belki de hep böyleydi de biz yeni farkına varıyorduk. Bilmiyorduk. Ne olduğumuzu, ne kadar olduğumuzu bilemiyorduk. Bir oyun vardı, sahnede. Oynayamıyorduk. Oynayamazdık. Daha da kötüsü yaşam dediğimiz ve uğrunda kendimizden geçtiğimizin de yalnızca bir oyun dekoru olduğunu algılıyorduk. Çünkü bir hamlede değiştirilivermişti herşey, sessizce izlemiştik.

Yalnızdık. Evlerimiz sadece televizyonlardan yayılan donuk ışıklarla aydınlatabildiğimiz taş mezarlarımızdı, sığınaklarımızdı. Sokaklar, bizi evlerimizden ekmek parası için kör sabahlarda soğurup, yorgun akşamlarda geri tükürüyorlardı. İçimizin kırık aynalarla dolu labirentlerinde dolaşıyorduk. Kendimizle kalmıştık. Kendimizle kalamıyorduk.

Bir oyun vardı sahnede. Çok kirli bir oyundu. İçimizde çoğalan seslerle birlikte ama hiç ses çıkarmadan izliyorduk.

Zaman zaman sığınaklarımızdan çıkıp, mahallelerimizden sessiz adımlarla geçerek meslek odalarına, derneklere, sendikalara, toplantı salonlarına, aynı duyarlılıkları, aynı kırılgan yürekleri taşıdığını düşündüğümüz insanlara giderek, onlarla yalancı topluluklar oluşturup yalancı heyecanları paylaşarak sonra yeniden sığınaklarımıza dönüyorduk. Bunun da bir oyun olduğunu biliyorduk, ama buna çok ihtiyacımız vardı. Soluk alabilmemiz için, yaşayabilmemiz için. Evet kırılgandık. Ve korkuyorduk.

İçimizdeki seslerin duyulmasından, içimizdeki seslerin anaforlarında boğulmaktan korkuyorduk. Hem dışardaydık, hem içerdeydik. Heryerde ve hiçbiryerdeydik.

Bütün sessizliklerimiz, suskunluklarımız, dalıp gitmelerimiz S.O.S sinyallerimizdi. İnsanlar arasındaki hava kirliliği sinyallerimize geçit vermiyordu.

Gözlerimizin önünde oynanan kirli oyunun bütün pislikleri içimize akıyordu. Bu taşkından neyi kurtaracağımızı da, kurtarılacak birşeyimizin kalıp kalmadığını da bilmiyorduk.

Duygularımızdan yapılmış can yeleklerimiz vardı belki de tek elimizde kalan, ama atlayacağımız sular kirlenmişti, en azından. Herşeye karşın atlamalıydık, kirli sulara duygularımızla. Vermeliydik kendimizi. Haykırmalıydık, içimizde çoğalan sesleri.

Başka nasıl duyabilirdik birbirimizi? Ne kadar olduğumuzu başka nasıl anlayabilirdik? Başka nasıl yüzebilirdik insanlararasındaki birlikte oluş adacıklarına? Başka nasıl...

HANS - GEORG GADAMER

ŞÜPHE HERMENEUTICS'İ

Çeviren: Talip Özcan

II

Şimdiye kadarki sav verili olana (hali-hazırda var olana) duyulan güvenden başka bir şey değildi. Verilmiş olanın kendisinden / hali hazırda var olandan başka hiçbir şey kabuledilmemeli. Husserl, her zaman şeyleri, (verili) oldukları gibi alma bakımından kendisinin tek gerçek positivist olduğunu ileri sürmüştür. Fakat, Husserl'in kendisi, duyu algısı standard modelini kullanarak, biliş sürecinin açıklığını incelemeye başladığında, gerçekten kendi ilkesinin "Zu den Sachen selbst" ilkesinin katılığına bağlı kalıyor muydu? Duyu algısı verili bir şey midir yoksa verilenin verilenin soyut değişmezliğini ifade eden bir soyutlama mıdır? Scheler, kendi döneminin psikolog ve fizyologlarıyla, Amerikan pragmatizmi ve Heidegger'le kurduğu çok yakın ilişkilerde, duyu algısının kesinlikle verili/verilen bir şey olmadığını açıkça gösterdi. Duyu algısı, daha çok, dünyaya pragmatik yaklaşmanın bir yönüdür. Her zaman, bir şeyi, işitiriz, dinleriz ve diğer şeylerden ayırırız. Bakmada, işitmede, kavramada yorum vardır. Bakarken, bir şey arıyoruzdur; fotoğraf gibi, yalnızca ne görünüyorsa onu almayız. Örneğin, gerçek bir fotoğrafçı, o andaki deneyimin yorumu olabilecek bir çekim için en uygun anı yakalamaya çalışır. Kısacası, yorumlamanın, belirli bir üstünlük ve önceliğe sahip olduğu çok açıktır.

Husserl, bu çözümlemeyi, hatta son yayınlanan yazılarında bile, örneğin *Erfahrung Und Urteil*'de kabul etmeye yanaşmamıştır. Her ne kadar sonraki metin Landgrebe tarafından hazırlanmışsa da Husserl'in bunu kuşku duymaksızın benimseyeceği kesindir. Husserl, yaygın iddiaya karşı çıkarken her tür yorumlamanın ikincil eylem olduğu görüşünü benimsemiştir. İlk eylem, duyulara sunulan şeyin farkına varmaktır; yani, duyu algısıdır. Ele alınması gereken başka bir konu, diğer kişilerin hangi yolla ego için verili/verilen bir şey haline geldikleridir. Husserl'in yanıtı oldukça karmaşıktır. Sorunu, baştan sona büyük bir dikkatle tartıştığını ve iyi bir betimleme yaptığını yadsıyamam. Fakat, Husserl'in görüşünü benimsediğimiz de, insanları diğer algı nesnelerinden ayıran farkı nasıl ortaya koyabiliriz? Şüphesiz, şöyle bir betimleme yapacaktır: Ben'den başka insanlar da vardır. Orada, verili olan nedir? İnsan kılığına bürünmüş bir şeydir. Kendi ego'mu sözkonusu nesneye yönelttiğimde ona bir ego veriyorum... Husserl, bunu "transcendental sympathy" olarak adlandırır ve şu anlama gelir: Orada karşımda gördüğümü, yeni bir edim sayesinde ve o görsel nesnenin ilk verilmişliği temelinde, başka birisi olarak, başka bir insan olarak oluşturuyorum. Özellikle Sartre veya Merleau - Ponty gibi düşünürlerin başka ve başka - olanın - rolü üzerine yapmış oldukları olağanüstü analizlerden sonra, kabul edilmesi çok zor olan bir görüş. Ayrıca, bir başkasının sahip olduğu beden sorunu da Husserl için bir çok tehlike içermektedir. Kuşkusuz, bir başkasının bedenini hissetmenin kapalı/gizemli doğası hakkında mükemmel be-

timlemelerde bulunmuştur... Husserl *phenomenology*'sini, başka olanın *phenomenology*'sini ve bu başka'nın verilmişlik halini anlama çabasında karşılaşacağımız bütün zorluklara rağmen, bu *phenomenology*'de çok temel bir yapının varolduğu unutulmamalı: Önce, bir şey, uzayda yer kaplayan bir şey olarak verili olandır; bu aşamada ego yoktur. Ego daha sonra eklenmek zorundadır. Ne var ki, bu noktada, o da verili/verilen bir şey midir diye sormak gerekiyor. Bu dogmatik betimlemenin arkasında yatan nedir? Bu sorunların, felsefeyi tam bir bilim gibi alan ve onun çalışma programını çıkarmaya çalışan, mutlak ve su götürmez kanıtların iç yüzünü göstermeye uğraşan Husserl felsefesi içinde çözümlenemeyeceği çok açıktır. Ego'nun su götürmez kanıtı! Eski Hıristiyan argumanı, bütün *phenomenology*'nin kurucu ilkesidir. Fakat şimdi, kendi kendimize, *Being and Time* yayınlandığında Becker'ın niçin şu arabulucu notu düştüğünü soralım: Being and Time'da Heidegger, kendisini, transcendental phenomenologist olarak yorumlamıştır. Kuşkusuz, Husserl'i eleştirerek. Transcendental ego'nun fantastik bir üslup yaratma çabası olduğunu söyleyerek, Husserle saldırmış ve bütün felsefi problemlerin derinde yatan kaynağını "varoluş"da (existence) aramıştır. "Varoluş" olarak adlandırdığı şey, bu *projecting* fırlatılmışlık, aslında, bilinçlilik değildir. Son zamanlarda, Heidegger'in, bilinçlilik yerine "care" terimini kullanmasının ne gibi farklılıklar yarattığı sorusuyla karşılaşmaktayım Heidegger, varoluşu "Care" (kaygı, ilgi) olarak betimlemiştir. "Bilinçlilik" ile "Care" arasındaki fark nedir? Bir nokta çok açık, bilinçlilik (hali-hazırda varolup da) bilince sunulanı yansıtmadır; kaygı ise geleceğin önceden görülmesidir. Heidegger "the present" ve "presentation" fikrinin (mevcut, hali-hazırda varolan ve bu varolanın sunumu), insan varlığının zamansal yapısını ve onun projecting karakterini tam karşılayamayacağını kanıtlamak içindir ki "bilinçlilik" yerine "Care"i, geçirmiştir. Fakat, gerçekten consciousness (bilinçlilik) yerine care'ı geçirmek için böylesine radikal bir ayrım yapmış mıdır? *Dikkatli olmak ve bir şeye ilgi göstermek*'in her zaman "care"ın temel karakteri olduğu görüşüne katılmamalı mıyız? Her kim bir şeye ilgi gösteriyor ise, o, o konuda dikkatlidir ve bu şu anlama gelir: O, kendisiyle - kendi kendiyle ilgileniyordur, aynen Husserl'in (Kant'la birlikte) söylediği anlamda: bir şeyin bilincinde olmak, özü gereği, kendi (kendinin) bilincinde olmaktır. Bu nedenle, şöyle bir soru gelebilir: Heidegger, gerçekten, "care", kullanması ile Husserlci bilinçlilik ve kendi - bilincinde - olma betimlemelerinin egemenliğini kırmış mıdır? Yoksa, yalnızca "care" ve "zamansallık"ı, kullanarak consciousness'ı somutlaştırmış mıdır? Yanıtın çok açık olamaması nedeniyle, Oskar Becker ve benzeri okurlar Being and Time'la ilk karşılaştıklarında, onu, aynı çatı altında yeni bir phenomenological yaklaşım olarak görmüş olabilirler.

Duyu algısı, daha çok, dünyaya pragmatik yaklaşmanın bir yönüdür. Her zaman, bir şeyi, işitiriz, dinleriz ve diğer şeylerden ayırırız. Bakmada, işitmede, kavramada yorum vardır. Bakarken, bir şey arıyoruzdur; fotoğraf gibi, yalnızca ne görünüyorsa onu almayız. Örneğin, gerçek bir fotoğrafçı, o andaki deneyimin yorumu olabilecek bir çekim için en uygun anı yakalamaya çalışır. Kısacası, yorumlamanın, belirli bir üstünlük ve önceliğe sahip olduğu çok açıktır.

Ne var ki, dikkate alınması

gereken bir başka nokta şudur: Heidegger konumundan memnun değildi ve orada da kalmadı. Bir kaç yıl sonra bu durumu, tersine çevirme ya da die Kehre'ye (çekirdeğe, kökene) dönüş olarak betimledi ve transcendental - kendini - betimleme fikrini terketti. Aslında terkettiği, nihai - temel ideali idi... Fakat, bir insan, nihai - temel düşüncesini nasıl bırakabilir? Kesin olan şu ki, dar anlamda rasyonellik veya matematik ve benzerlerinde olduğu gibi katı-bilim anlayışında ısrar eden birisi bunu boşveremez. Husserl'in ideal bilimini olanaklı kılacak türden bir aşkın-phenomenology anlayışını savunan insan, su götürmez kanıtlara ve bu kanıtlardan türetilen bütün geçerli sonuçların tutarlı devamlılığına gereksinim duyacaktır. Fakat, bu mümkün mü? Demek istiyorum ki, yalnızca, kendini-anlama ile rasyonaliteye dayalı tüm edimleri açıklayabilmek olanaklı mıdır? İşte, bu, felsefi bir sorundur. Tek başına bu, öznelerarası alana, bedene ya da başka bir şeye ilişkin somut betimlemeler yapmaya yeterli değildir. Söz konusu sorun şu dur: Doğa bilimlerinin, yaşamın rasyonelliğindeki yeri bağlamında, rasyonellik ilişkisi denilen şey nedir? Ayrıca, en yüksek, en kesin ilkeye dayalı temel, ideali peşinde koşmak, bizi asıl sorunumuzdan uzaklaştırır kanısındayım. Bu nedenledir ki Heidegger daha önce savunduğu temeli terketti. Bu nedenledir ki ben, aynı doğrultuda bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Başka bir temel değil, başka bir *self - interpretation* (kendini - yorumlama) biçimini aramak zorundaydık.

Bu nedenle, yorumlama bana, çok şey gerektiren, felsefi ve filolojik bir etkinlik alanı gibi gelmektedir. Konuşmayı yorumlamanın, ekleme, sonradan katma olmadığı ve asıl sorunun özüne indiğimiz tek bir örnek alan biliyorum: diyalog. Diyalog esnasında, gerçekten yorum yapıyoruzdur. Konuşma, öyleyse yorumlamanın kendisidir. Konuşma veya bir şey belirtmede, diğerine karşı olan bir ilişki evrilir/geliştirilir, bir karşılık istenir ve nihayetinde karşılık diğerinin yorumunun yorumunu bize sağlar; işte bu, diyalog'un bir işlevidir.

"Yapıp - etmelerimizin - yorumu" sözü ile benim ya da Heidegger'ın yaptıklarını değil, fakat hepimizin bütün yapıp etmelerini içeren bir durumu anlatmaya çalışıyorum. Bir taraftan, bilimlerin rasyonellik iddiası ve öte taraftan, güncel edimlerdeki akıl-yürütmenin rasyonelliği.

Belki, *phenomenology*'nin temelcilik (foundationalism) ile özdeş olmadığını gösterebilirim. Bir an için, yaşamımızın verilmişliğini düşünelim. Bu verilmişliğin en belirgin ve gündemdeki şekli dil-dir. Şüphesiz, dil, günümüz felsefecilerinin temel ilgi alanını oluşturmakta. Bunun için de, geçerli nedenler olduğu inancındayım; fakat dil-felsefesi veya linguistik'in, bu verilmişliğin nihai noktası olduğu kanısında da değilim. Her şeyden önce dil-de, Saussure'ün ayrımını kullanacak olursak hem *langue* hem de *parole* vardır. Konuşulan/seslendirilen kelime, dili oluşturan semboller sisteminden ayrı bir şeydir. Dil, kendi kendine verili bir şey değildir; verili olan/verilen "parole"dır, kendi gerçeklik alanında işleyen, dile getirilmiş kelimedir ve kesinlikle tuhaf bir gizlilik formu içerir. Konuşmanın ana özelliğinin, konuşmanın doğasının tamamiyle unutkan oluş olduğunun farkına varılması gerekmektedir. Eğer insan, ne yaptığının tam farkında olsaydı, bir kelime bile konuşamazdı. Aynı duruma ben düşsem, ilk kelimenin yanına bir ikincisini koyamazdım. Ayrıca, gerçekten, her bir sözün ötesine, asıl meseleye geçmemi engelleyecek ve beni ne söylemişsem onunla kalmaya zorlayacaktı. Eğer

söylerken, söylenilenin tam olarak dilsel kökenine inme gibi bir çabaya girseydim, herhalde kafayı üşütürdüm. Konuşmak için bir şeyler söylemek zorundayım; bunu yaptığım zaman ise konuşulanın bir konu veya tema olarak unutkanlığı söz konusu olur. Şimdi, birisi çıkıp konuşma / söz, zaten metnin içinde vardır, türünden bir yanıt verebilir. Evet, kesinlikle vardır; fakat, metinler yabancıdır, çok katıdır. Bir konuşmanın, söylenilen kelimenin yazılı metinde tamamiyle içerilmesi nasıl olanaklıdır. Söz konusu olan, zihnin tam ifadesi değil midir? Söylediğimiz şöy ve aklımızda olan şey arasındaki yabancılaşmanın tam farkında değil miyiz? Temel, yön gösterici deneyimlerimizden birisi, söylenilmiş söz artık benim değildir deneyimi değil midir? Her zaman, bir sözün gerçek anlamını aramalıyız fikri hatalı bir fikirdir. Mantıkçı arkadaşlarımızın, Platon'un argumanlarını çelişki ve tutarsızlık ilkelerine göre ele alıp daha tutarlı yapma, onu "geliştirme" hususunda ısrar etmeleri bir yanılgıdır. Konuşmanın doğasının yanlış anlaşılması. Konuşma, mantıksal indirgeme değildir; bir şekilde kelimenin üstesinden gelmedir ve en serbest anlamda, "context" içinde yorumlanmak zorunluluğu taşıyan bir şey üretir. Büroda, "context," yalnızca kelimeler demek değildir; "context" bütün yaşamdır.

Şüphesiz, bu context bütün genişliğiyle verili olan bir şey değildir. Bu nedenle, yorumlama bana, çok şey gerektiren, felsefi ve filolojik bir etkinlik alanı gibi gelmektedir. Konuş-

Participation, tuhaf bir kelimedir. Bütünden pay alma değil, bir şekilde bütüne katılma demektir ve bu onun diyalektiğini oluşturur. Bir şeyden pay alan birisi, başkaları sahip olmasın diye ondan bir şey alıp uzaklaşmıyordur. Doğru olan tam tersidir: paylaşarak pay alınan şeyden payımızı alarak onu daha da zenginleştiririz; böylece o, küçülmez daha da büyür, genişler. Bütün gelenek-yaşantısı işte bu zenginleşme içinde oluşur. Çünkü, yaşam dediğimiz şey, bizim kültürümüzden, bizim geçmişimizden başka bir şey değildir. Yaşantımız her zaman bu katılma/pay alma sayesinde genişler.

mayı yorumlamanın, ekleme, sonradan katma olmadığı ve asıl sorunun özüne indiğimiz tek bir örnek alan biliyorum: diyalog. Diyalog esnasında, gerçekten yorum yapıyoruzdur. Konuşma, öyleyse yorumlamanın kendisidir. Konuşma veya bir şey belirtmede, diğerine karşı olan bir ilişki evrilir/geliştirilir, bir karşılık istenir ve nihayetinde karşılık diğerinin yorumunun yorumunu bize sağlar; işte bu, diyalog'un bir işlevidir. Böylece, konuşmanın gerçek verilmişlik biçiminin diyalog'la başladığını (Platoncu eski bir görüş) kavrarız. Artık, söz konusu olan, ne bir semboller sistemi ne bir grup grammar kuralları ne de syntax'dır. Gerçekten işlerliği olan eylem, konuşmacıların ortak varlığında (dünyasında) yeralabilmektir. Şu anki işim, bu bakış açısını geliştirmeye çalışmaktır. Langue anlamında değil fakat gerçek değiş-tokuş, işleme anlamında dil, diyalog esnasında kendini nasıl sergiler. Diyalogun her türünde, bir şeyleri kurup - geliştiriyoruzdur; ortak bir dil kuruyoruz; ortak bir dil kurduğumuzun kanıtı ise diyalog sonlarında ulaşılan ortak zemindir. Kuşkusuz, her diyalog verimli olmayabilir; ancak, en azından, başlangıçta diyalog amaçlanmalı (çok sıkça da tam tersiyle karşılaşırız, iki monolog birbirini takip eder). Her ne ise, burada, kendi - verilmişliği içindeki dil'i tanımlamaya çalışıyoruz. Yani, soyut semboller bilimi kılığındaki bir şeyi değil, günlük yaşamda işleyen dil'i tanımlamaya çalışıyoruz. Söz konusu olan söz (word) dür, konuşurken yaptığımız alış-veriş içinde kendisini bize sunan

söz, daha doğrusu, Yunanlıların diyalektik dedikleri şey. Yunan düşüncesinin işleyiş şekli budur.

Şu anda aklımda olanları, başlıklar halinde sunmak isterim. Yani, ortak zemin olarak diyalektik hakkında düşündüklerimi. Diyalektik, bir başlangıç ilkesine sahip olduğunu ileri sürmez. Şu doğrudur: Aristoteles'in de farketmiş olduğu gibi, Platon iki ilke geliştirmiştir. "Dyad" ve Bir. Dyad (iki öğeden meydana gelmiş birlik), kesinleşmemiş bir Dyad idi. Yani, daha fazla belirlenmeye açık oluşu ifade etmekteydi. Peki, bu, Husserl'in savunduğu yüce ilke anlamında bir "temel"midir? Platon'un söz konusu ilkeleri nihai bir belirlenmişlik doğurmamaktaydı. Platon, bu durumun farkında olmalı ki felsefe Tanrılar için değil, insanlar için vardır, demiştir. Tanrılar *bilir*. Fakat biz, sürüp giden bir sürecin, yanlışa sürüklenme ve diyalektik olarak ilerleyerek yanlışın üstesinden gelme, doğruya doğru ilerleme sürecinin içinde yaşarız. Bu açıdan bakıldığında, felsefenin gerçekten işlediği / işleve sahip olduğu, bir şeyleri açıkladığı dönemin felsefenin en eski dönemi olduğu görüşünü kısmen savunabilirim; fakat, böyle bir felsefenin ilk ilkelere sahip olduğu düşünülemez. Bu durum, "foundation" (temel) yerine en iyi neyi kullanabileceğimi de önermiş oluyor: "participation" (pay alma, katılma, katılım). Çünkü, pay alma, insan yaşamında, yaşamın içinde olup-biten bir şeydir. Yani, insanlığın en yüce şeyidir; ortak bir gelenek dünyasını ve yorumlanmış insanlık deneyimini paylaşırız. Bizim de içinde yeraldığımız ortak dünyanın yorumlanması, kesinlikle metodolojik düşünme biçiminin nesnelleştirici görevi içinde ilk sıralarda yer alan bir şey olarak düşünülemez. Onun tarafından içeriliyor olabilir; fakat, etkinliğimizin *raison de'etre*'si değildir. Biz, bir metni yorumlarken, "bilimsel olarak" bu aşk şiiri falanca aşk şiirleri grubuna girer türünden bir şeyi kanıtlamış olmuyoruz. Nesneldir ve kimse ondan kuşku duyamaz, eğer bir şiir incelemesinden çıkardığımız tek sonuç bu ise, biz bu işi beceremedik demektir. Niyetimiz, bu aşk şiirini aşk şiirlerinin ortak yapısı ile girdiği kendine özgü/biricik ilişki içinde, ne ise o olarak anlamaktır. O, şair tarafından yaratılmış, orada duran ve bir başkasının ondan pay aldığı/iştirak ettiği, mutlak olarak tikelleştirilmiş bir form, bir söz veya mesajdır. Temelcilerin, kendi bilincine varmanın su götürmez kanıtı türünden açıklamalarıyla karşılaştırdığımız da, pay alma/katılma yaşantımızda olup-bitenlerin çok daha iyi bir formülasyonudur.

Nesneldir ve kimse ondan kuşku duyamaz, eğer bir şiir incelemesinden çıkardığımız tek sonuç bu ise, biz bu işi beceremedik demektir.

Participation, tuhaf bir kelimedir. Bütünden pay alma değil, bir şekilde bütüne katılma demektir ve bu onun diyalektiğini oluşturur. Bir şeyden pay alan birisi, başkaları sahip olmasın diye ondan bir şey alıp uzaklaşmıyordur. Doğru olan tam tersidir: paylaşarak pay alınan şeyden payımızı alarak onu daha da zenginleştiririz; böylece o, küçülmez daha da büyür, genişler. Bütün gelenek-yaşantısı işte bu zenginleşme içinde oluşur. Çünkü, yaşam dediğimiz şey, bizim kültürümüzden, bizim geçmişimizden başka bir şey değildir. Yaşantımız her zaman bu katılma/pay alma sayesinde genişler.

Bu tür bir yaklaşımın yöntemsel yapısı içinde var olan bir şeye daha, en temel anlamı için de hermeneutics'e değinerek bitirmek istiyorum. İznizle, Aristoteles'in yaşam felsefesine bir göz atalım. Aristoteles, "moral felsefenin ilkesi nedir" diye sorar ve yanıtlar "pekala, ilke şu'dur, şu'luk, şu olma hali". Yani, demek istediği, ilke, indirgeme (deduction) değildir, gerçek verilmişliktir; katı olgular değil, yorumlanmış dünyadır. Husserl'in *crisis*'ının sorusu şu değil miydi: Tarihin akışı içinde sahip olduğumuz yerin tarihsel koşulları itibariyle, *phenomenology*'yi de katı bir bilim olarak içerecek sağlam bir bilime nasıl kavuşabiliriz; bütün gücümüzü onun için nasıl seferber edebiliriz? Dolayısıyla, benim tezim şudur: tam da, ilkece, özel bir temel fikrini terkettiğimiz içindir ki bizler çok daha iyi *phenomenologist*'leriz; gerçek verilmişliğe çok daha yakın, yaşamdaki somutluk ve kavramsal gücümüz arasındaki karşılıklı ilişkinin daha çok farkındayız.

NOOLUR (NE OLUR) YAYINLAYIN

Sevgili Şizofrengi yetkilisi (Sevgili mi? bunda şüphedeyim). Kabul! Diyorsunuz. İyi de, kabul dediğiniz ve incelikli yöntemlerle yücelttiğiniz durumun içinde varolan bir adamın herşeyin hiç olduğuna kendini inandırmaya çalışan biri olduğu olasılığını elinden geldiğince ciddiye alarak sizin çabalarınızı anlamsız bulduğunu belirtmesi sizin ve, benim (o adam) için ne anlam taşıyacaktır? (Ah! Yüceltmenize, asla yayınlanmasına izin vermeyeceğim ismimi yayınladığınız zaman duyacağım hoşnutluğu hayal etmeye ihtiyaç duyuyorum (Acaba? yazdıktan sonrada duyuyor muyum?) Siktir!) Sizin çabalarınızın yetersizliği (acaba?) mücadele ediyor olduğunuz izlenimi verdiğiniz şeyden gelmiyor. Söyleyin bana 1. ya da 3. sınıf (ya da tarihe daha çok ya da az gömülen) bir entellektüel çaba ya da duyarlığın somut etkileri ne zaman gözlenmiştir? (Bu sorumu destekleyecek birikimim var mı?)
Yazımın öbür yazılar gibi olmamasını çok dilerdim. Yani derginiz taraf tutuyor. Benim de kimi zaman yaşadığım ama işte şimdi tamamı ile şüphede olduğum duyarlığın tarafını. Böylece derginize karşı çıkmaya çabalıyorum ama karşısında taraf olduğunuz tarafında bir parçası olmayan bir sesde yalnızca karşı çıkıyor oluşuyla ele alınarak sizin için hiçde ölümcül olmayan bir çelişki doğuracak (Bir "dahi" nin karşısında hiçbirinizin tutunamayacağı sözleri mi bunlar sizce. Öyle olmasını çok isterdim, ama değil biliyorum (acaba? ve keh keh!) Bakın ben kendisine duyduğu tiksintinin bir dergiye yaptığı eleştirinin kanı olduğu hesaba katarken yalnızca düşüncesini kullanan ve gösteriş meraklısı (kelimelerle gösteriş!)-yapan biriyim. Yani eleştirimi eleştirirken sağduyu (adından belli) değil de akıl gibi komik bir yardımcı kullanıyorum. Ben 25 kadar kadınla beraber oldum ama sizin (siz dergi yöneticilerinin kadınlarla (erkeklerle) yaşadığı ilişkileri) ilişkilerinizi kıskanıyorum.
Siz birileri ile berabersiniz, yakınsınız ve dostsunuz ve yalnız değilsiniz ama ben. Ben! Ne yapacağım? Öbür dünya kendi varlığı; yani mükemmel ve mutluluk dolu olanı gerçekleştirmeye yetecek süreyi veren sonsuzluk hakkında hiçbir ipucu vermezken.
Beni özetleyen bir kendi kendini yiyip bitirme: "İki yılda günlüğüne yalnızca 200 sayfa yazı yazmış olmak yazar olmak isteyen biri için dayanılmaz olmalıdır" düşüncesine göre davranıp (acaba?) kendime duyduğum nefreti körüklüyorum.
İtiraf: Derginizdeki yazılar DSM- III- R'ye göre Narsistik kişilik bozukluğu olan "ben" de kabullenmesi zor gerçeği ortaya koyuyorlar: Ben kendi değerlerine gerçekçi yaklaşamadığı için ne yapacağını bilmeyen biri oluyorum kimi zamanlar.Ben herhangi bir sohbete olan inancımı yitirdiğine olan inancımdan da dehşet dolu hisler yaşayarak şüpheye düşen biriyim (inşallah yalancı, gösteriş dolu kelime oyunları yapmıyorumdur!)
Ne olur uzatmaya üşendiğim bu yazı hakkında birileri birşeyler yazsın! Ben eğer işler yolunda giderse size daha yazacağım. İsteklerimden vazgeçiyorum. İsterseniz bu yazıyı yayımlamayın. Hatta ....
Yok "Hatta- yok. Ne istiyorsanız onu yapın. Size karşı hiçbir sempati duymuyorum.

(Not: Derginizin yazışma adresi son sayınızda yer almamış. Pardon varmış.)

B.U

PANİĞE KAPILMAYI BECERMEK

YILMAZ ÖNER

1990, Frankfurt

İkisi arasında aynı dili paylaşamamaktan gelen bir konuşma çaprazlığı var ya da aynı şeyi kast ederken birbiriyle raslaşamamak, raslaşmak bile istememek. İkisi de konuşmak istedikleri ortak dili ya birbirlerinden saklıyorlardı ya da böyle bir dilin varlığından habersizdiler. Beni arabalarıyla kentin içinde uygun bir yerde bırakacaklardı. Akşama yeniden buluşmak üzere vedalaşacaktık. Arabayı kullanan "koca" idi ve beni kentin içinde indirecek bir yer bulamıyordu. Trafiğin bu saatlerde öyle pek sıkıştığı bir kent de değildi burası. Herhangi bir köşede kolayca durdurabilir arabayı, indirebilirdi beni. Çünkü biliyordum, kendisinin bir işi olup da inmesi gerektiğinde bunu hemen yapabiliyordu. Ama şimdi, yolun kenarında yavaşlayıp beni indirmesi "imkansızdı" , büyük bir vebal altına girecekti sanki! Bu imkansızlıklara hep ben mi neden oluyordum? Yolun sağında bazı arabalar park etmiş duruyordu, o duramazdı. Solda ne olduğu bilinmeyen bir kazı vardı, biraz ilerde yol daraltılmış, kırmızı lambalar yanıp sönüyordu.

Bu sıkışıklıkta beni nasıl indirebilirdi? ! Biraz geride öylesine boş, benden kurtulabileceği öylesine sessiz caddelerden geçmiştik ki varmak istediğim yere yürümek işten bile değildi benim için. Oralarda insem, gereksiz yere sürüklendiğimiz bu yapay trafik boğuntusunun içine nasıl olsa düşmezdim, ama adamın beni indirmek için katlandığı bu nafile fedakarlığa, hayatında yaşadığı ve hiçbir zaman kurtulamadığı panik havasına başka nasıl tanık olabilirdim? Adamın bizi içine sürüklediği ortam, onun ne kadar zor problemler karşısında kaldığını ve bu problemler arasından ne kadar ustaca sıyrıldığını kanıtlamaya yetmiyormuydu? Ne kadar önemliydi bu onun için! Onun için hayatın, yaşadığı o gelişmiş uygarlığın, örgütlü yüksek toplumun kendi bağrında kurguladığı o acılı ve trajik hayatın kendisi buydu: Yaratılan yapay zorlukların içinden sıyrılmak! Öyle ya, insan yaşadığı

Ne Zaman Çocuktun ?

Yurdaer Altınöz

Karşına çıktı. Çıkartıldı. Sen istemedin, benzerlerini istemediğin gibi. İstemin, seçimin zaten birşey ifade etmiyordu. O vardı, duruyor, seni bekliyordu. Farkına varıldığında ise geç kalınmıştı benzerlerinde hissedildiği gibi. Ailede, kazanılan, yaratılan ve daha çok hisse dilenlerin denetim altına alınması gerekiyordu. Aile yeterli görülmemişti. Tehlikelerin, zamanında yokedildiğini bilemiyordun. Öğenecektin. Olanlara uyum, itaat, kendi dışında yaşam işte bu kadar erken, bu kadar sessiz gerçekleşiyordu. Sezemiyordun. Çalışkandan tembele, uzundan kısaya, usludan dengesize, konuşkandan sessize sıralandın, belirlendin, çok hızlı ve çok düzenli bir biçimde. Gündelik yaşam ilk müdahelesini başlatmıştı. Sürecekti. Sabahın en güzel anlarını yetişmeye, ulaşmaya, geç kalmamaya, düzenliliği aksatmamaya çabalayarak, geceleri, yalnızca sana ait olan geceleri, kaçınılmaz olarak güne adayarak, yoksayarak, biraz daha hızlı, biraz daha acele, öngörülen, istenilenlere boyun eğme yasasına tapınarak ve uyumun önemini kavramış olmanın verdiği iç huzuruyla gelecek yaşamla ilgili tasarlanmış, programlı ve denemelerle kanıtlı belirlenmişlikleri benimseyerek, sadece benimseyerek ve benimsemenin kendisine hızla meylederek, bensiz benimsemenin gerçekleşmesini başararak ve herşeyin öğretilebilir, öğrenilebilir olduğunu düşünüp, içindeki hızın sürekli yetersiz olduğundan rahatsızlık duyarak, olarak, bulunarak, uygulayarak.

Ötekinin ortak yönünü, benler arasındaki gerçek ilişkiyi ortaya çıkarmaya fırsat bulamadan, ben'in farkına bile varamadan, benler arasındaki güç ilişkilerinin doğallığına ulaşamadan, istemenin, seçiminin, uzağında çok uzağında, anların çoğunda düzlüklerde dolaşarak, sislerin içinde daireler çizmek, durağanlığı, ayaklarının gömüldüğünü, her defasında daha da gömüldüğünü sezmek, yapılabilecek birşeyinin olmaması, en azından yapamadıklarının verdiği korku ve ölüme doğruluk ile..

Aldatılmış mıydık? Aldatanlar kimlerdi? Var mıydılar, çok muydular? Neredeydiler? Yoksa çok mu kuruntuluyduk, bu kadar da olmaz mıydı? Bu komplo teorilerini üretmeye zaten özel bir merakımız mı vardı? Bilemedik. Bilmeyi istediğimiz anlarda aydınlığın ilk ışıkları da doğuyordu. Bu kirlenişin tozu, pası bu ışıkta yokedilebilirdi. Ancak bu ışık az kişinin üstüne düşebilirdi. Değeri bilinmeliydi. Ya da başa dönüş müydü? Neydi?

"*Kutsal suyu zehirlediler, şehvete düşkünlükleriyle ve kirli rüyalarına zevk derken, zehirlediler*
kelimeleri de"
F.NIETZSCHE

Gazeteci Olmak Büyük İştir....

Mehmet Şenol

Uğur Mumcu'nun öldürülmesinin hemen ardından "olayın perde arkasını" araştıran yayınlarda ilginç bir işbölümü vardı: Delillerin toplanması konusunda emekli valimiz Ergun Gökdeniz, yabancı istihbarat örgütlerinin parmağı konusunda eski MIT görevlimiz Mahir-Kaynak, CIA ve MOSSAD bağlantısı hususunda Emekli sıkıyönetim komutanımız Nevzat Bölügiray Paşamız, kontrgerilla konusunda emekli albayımız Yılmaz Erkekoğlu Albayımız ve diğer eski MİT'çilerimiz vs. otoritelerini konuşturdular. Bu konuşmalar ve demeçler kamuoyunun oluşturulması konusunda büyük görevler yüklenmişlerdi. Bu görevlerini de başarıyla tamamladılar.

Ama bütün bu isimleri, bu isimlerin temsil ettikleri hegemonyanın öğelerini, o isimleri gündeme getiren gazetecilik anlayışını, bu "mesleği" bırakalı yedi yılı geçmiş eski bir "gazeteci" olarak, bir miktar tanıdığım için, toplumda yarattıkları etkilerle ters orantılı bir bu-

rukluk yarattı.

Onlar, Türkiye siyasetinin kendilerinin bile yazmadıkları sırlarına vakıftırlar. O yüzden hep içinde yaşadıkları toplumdan, birlikte oldukları (varsa eğer!) gazeteci olmayan yakın arkadaşlarından bir adım, hayır, yüzbin adım öndedirler

Bu insanları hangi gazetecilerin, hangi etkenlerle aradıklarını, onların engin görüşlerini hangi ortamda aldıklarını ve nasıl çarpılarak yayınlarına aktardıklarını tahmin edebiliyorum: Aynı insanları, aynı nedenlerle biz de arardık.

Büyük ihtimalle, örneğin Mahir Kaynak'la konuşan gazetecimiz, Kaynak'ı aradığında, "ben anlatırım ama sen ya zabilecek misin ?" oltasıyla karşılaşmıştır. Ya da emekli Valimiz, konuşmalarına esrarengiz bir hava vererek, "bir düşün bakalım, neden delillerin etrafı çevrilmedi ?!" diyerek, muhabirimizin dehşet cengiz şeyler keşfetmenin yanıbaşında olduğu hissini uyandırmıştır. Ya da Emekli Paşamız, karısının kendi elleriyle hazırladığı kurabiyelerle çay servisi yaparken, muhabirimize az kitap-çok belge ve fotokopiyle çevrilmiş çalışma odasında çekmecenin birinden ona göstermediği bir "belge"ye anlamlı anlamlı bakarak " Evet, o zaman da aynı istihbaratı almıştık..." demiş ve muhabirimizi hayecanlandırmış ama o "belge"yi de ona vermeyerek "şimdi olmaz, ilerde..." demiştir... Vs. vs.

Ellerindeki "belgeler"in, kafalarındaki bilgilerin ne kadar "geçerli" olduklarını tartışmak istemiyorum. Onca kavga ve gürültünün ardında bugüne kadar aydınlatıcı hiçbir etkileri olmadı; tersine komplo ve şantaj teorisyenlerinin iştahlarını iyice kabarttılar. Ancak o belge ve bilgilerin medyaya nasıl aktarıldığı ve medyanın bu konudaki saf ve gönüllü konumu üzerine bir iki şey söylenebilir. Daha da önemlisi medyanın taşıyıcısı olduğu ideolojinin "arabirimleri" olan "gazeteciler" hakkında fikir verici ipuçları bulunabilir.

Sokaktaki vatandaştan farklı olarak "taşıyıcı gazeteciler", yukarıda saydığım ve yanına daha bir sürüsünü ekleyebileceğimiz etkili ve yetkili şahsiyetlerin her zaman yanıbaşında olabilirler. Bir telefon tuşu, bir uçak yolculuğu uzaklığında yakın oldukları bu insanlarla birlikte olabilmek, onların "ayrıcalıklı" bilgilerine "ulaşabilme ayrıcalığına" sahip olmak, onlara kendi "farklılıklarını" yüceltme fırsatı verir. Onlar, Türkiye siyasetinin kendilerinin bile yazmadıkları ("yazsak neler olur !") sırlarına vakıftırlar. O yüzden hep içinde yaşadıkları toplumdan, birlikte oldukları (varsa eğer!) gazeteci olmayan yakın arkadaşlarından bir adım, hayır, yüzbin adım öndedirler. Gazeteci, kendi gerçeğini kurduğu dünyanın bir üyesidir. Gazeteci olamayan "diğerleri" ise, bilmedikleri gerçeklerle ancak arada sırada karşılaşan, onu da zaten anlayamayan "gündelik gailenin" mahkumlarıdırlar.. Gazeteci, arada sırada gerçeği onlara "verir" - ama kısmen...

Kısmen, çünkü Gazeteci'ye de kısmen verildiği için... O "gerçek" sandığı sırlı dünyanın sağlayıcıları ("haber kaynakları") da o kadar azdır ki.... Her Gazetecinin sır gibi sakladığı (Yani, haberini yazdıkları anda bilinir olan ya da hep aynı haberin değişik varyasyonlarını yazdıkları için de sıkıcı hale gelen o "sır"!)) haber kaynakları, hiçbir zaman çok değildir - zaten onlar da kısmi olarak "gerçeğe" vakıf oldukları için pek işe yaramazlar. Ama "kaynak", ona sahip olmayan sıradan insanlar için yeterince büyük ve etkili bir çağrışımdır. Ona sahip olduğunu etrafına sezdiren Gazeteci için ise ayrıcalıklı konumunun basit ama etkili bir tescili demektir.

Ama aslında gazeteci, bu unsurlarla ördüğü kendi dünyasının aslında basit bir oyun-

Gazeteci genellikle sokaklara çıkmadığı, ya gazetede, ya bir siyasetçinin peşinde ya da Cemiyette (ya da onun çağdaş olanlarında) olduğu için toplumla ilişkisi gittikçe zayıflamıştır. Bu paradoks, -onun dışında olmaya çalışarak ayrıcalıklığını sürdürmek, bir yandan da ona mahkum olmak- Gazetecinin en büyük kabusu olur. Ve sonuçta gazeteci gazetecinin kurdu olur - birbirlerinin haber kaynağı, birbirlerinin rakibi haline gelirler.

cusu olduğunu da -kimseye hissettirmemeye çalışsa dabilir. Haberi "yapmak" durumundadır- bu da onun mesleğidir. Ve ülkemizde medya bugüne kadar "öyle" yapılandığı için, sürekli "yeni şeyler" bulmak zorundadır. "Kaynakları"ndan haber değil, genellikle görüş akar. Haber ise, toplumdadır. Yaşayan sokaklardadır. Ve Gazeteci genellikle sokaklara çıkmadığı, ya gazetede, ya bir siyasetçinin peşinde ya da Cemiyette (ya da onun çağdaş olanlarında) olduğu için toplumla ilişkisi gittikçe zayıflamıştır. Bu paradoks, -onun dışında olmaya çalışarak ayrıcalıklığını sürdürmek, bir yandan da ona mahkum olmak- Gazetecinin en büyük kabusu olur. Ve sonuçta gazeteci gazetecinin kurdu olur - birbirlerinin haber kaynağı, birbirlerinin rakibi haline gelirler. Gazeteci olmayan insanlarla hala ilişkisi kalmış birkaçı da bir süre sonra etrafının sessizce boşaldığını dehşetle farkeder. Farkında olmadan her birini birer "haber" haline getirmiştir. Bunda da onun hiçbir suçu yoktur -görevi gerçekleri aktarmaktır. Üstelik bu konuda oldukça saf samimiyeti vardır. Kendi haber güçlüğünü etrafına saldırarak aştığını ve bunun ahlaki sorumlulukları konusunda bir Gazeteciyi inandırabilmeniz kesinlikle mümkün değildir. Çünkü o bu tür sorumluluklardan "kurtulmuş" ve "ermiştir". Onu kimse durduramaz - mahkemeler ve işsizlikten başka. Gazeteciliğin birinci kuralı, "herşey haber olabilir"dir. Bunun Sol versiyonu ise, "gerçekleri halkımız bilmeli"dir. Kendi yapay gerçek dünyalarından haber akışı azaldığında ya da tamamen tıkandığında, uzak oldukları yaşanan gerçeğe hırsla saldırmalarının esas nedeni budur. (Tabii, sonuçta Gazeteci de insandır, ama bunu ifade edebilseler...)

Gazetecilik "mesleğinin" deformasyonu, diğer meslek deformasyonlarından farklı değildir. Ancak bunun sonuçları, ülkenin gündeminin yerle bir edilmesi, etrafımızdaki ideolojik örtünün kalınlaştırılması gibi bir ülkenin gidişatını etkileyecek kadar önemlidir- Çünkü medyanın toplumsal yaşantımıza etkisi korkunçtur.

Gazetecilerin deformasyonu daha da önemlidir. Çünkü bugün bu "mesleği" yürütenler, kendi açmazlarını ve zayıflıklarını "sol"cu bir içerikle sürdürmeye çalışmaktadırlar. Hangi solcu, önüne bir beyaz kağıt verildiğinde, bu vatanı kurtamanının binbir değişik yolunu, içimizde barındırdığımız pisliklerden kurtulma yöntemlerini önermez ? En az 25 bin- en çok 1 milyon kişiye seslenen gazetecilerin deformasyonu, garip bir geleneksel mesleki bağlılığın çerçevesinde saçmalamaya kadar uzanan "haberler" ve "yorumlar" ve "yalanlar" üretmektedir.

Kendi dünyası ve "kaynakları" arasında sıkışıp kalmış, yazdıklarını kutsallaştıran ve "tabulatör"vari yaklaşımıyla sadece kıyıda köşede sessizce birşeyler yapmaya/yaşamaya çalışan insanları ve cemaatleri hedef alan, ülkemizin gerçek tabularını tartışmaya bile yaklaşmayan (tabii tabuları hedef alanlar, eğer güçlü ise önce dehşete düşüp sonra körükörüne peşinden koşan) Gazeteciler gerçekten de çok "tehlikeli" bir iş yapmaktadırlar.

Gazeteciler, gerçeklerle olan ilişkisini tarih boyunca bu kadar koparmış mıydı ?

Konu: Benim Kısmen Salık Raporum

Şu anda Hastanenizde sanki kaptaymışım gibi hissediyorum ve hiçbir düşüncem ve kaygım yok. Hastanenizde kaldığım sürece istirahat etiğim sürece iyiyim. Tabi rahatsızım ama iyiyim yani (Kötünün iyisi).

Ama hastaneden çıktıktan sonra cümbüş o zaman başlıyor. Tabiki hastaneden çıktıktan sonra ne gibi şikayetleri olacağını aşada madde madde yazacağım.

10. gün(1-) Hastaneden çıktıktan sonra bir işe gireceğim burda en fazla 4.5 gün çalıştıktan sonra bunalımlar başlıyacak, çevremde herşey parazitleşecek ve git gide bunalımlar artacak ve çalışamıyacak duruma geleceğim ve mecburen işten çıkacağım.

15. gün (2-) Artık bu bunalımlar başlamıştır ve gün geçtikçe ilerlemektedir. Ve beyin baskıları sinirlenmeler başlıyacaktır. Sinirler git gide bozulacaktır o zaman çalışamayıp aç kalıp Ceketimi, saatimi ve çakmağım satıyorum. devamlı kendi kendime ben ne yapacağım diye diye beynim şişmekte. Artık ne çalışa biliyorum nede ne yapacağımı.

20 gün (3-) Beynim tamamiyle şuursuzlaşmıştır beynimdeki sancılarda şuursuzlaşmıştır 2x2 nin 4 etini hesaplıyamaz olmuşumdu YANIŞI DOĞRUYU ayırt edemez olmuşumdur. Tam bir anlamla ET YIĞINI gibi olmatayım.

25. gün (4-) İşte o an bana bakaça bir insan arıyorum yani kolumdan tutaca birisi, yada burdaki hastane gibi istirahat edece yer veya Ev. Tabiki kolumdan tutacak birisi çıkmasa o zaman ben MECHULE doğru akıp giderim. Ve günler bir birini kovaladıkça durumum daha kötüye gidecekir.

30 gün(5-) 30 gün sonraki halimde madde madde yazıyorum

a) Yanızlık ve entişe korku (b)- Geceleyin yatakta beynim devamlı Gramk girmekte ve kabus görmeteyim. (c)- Gecimsizlik ne ufak şeye kızma ve Cinet (d)- Beynimde Ugudamalar (e)- Şuursuzluk hatini aşmata Şuursuzca işlemler yapmak (f)- Başımda büyük açı ve sancılar. Sinir gerginliği (g)- Kendi kedime bazen bağrarak konuşma ve kızma (h)- İnsanları kötü yargılama ve Sinirlenme ve titremeler. VE DAHA NİCELER

M.L.Ö

* *Yazıda dizgi hatası yoktur.*

İhsan'ın evresi

Erik Erikson'a

İhsan da kimdir?
İhsan da bir insandır.
Ne yani...?

1. EVRE

"Ağla oğlum İhsan" Evresi

Son anons. İhsan, ana çıkış kapısına doğru ilerlemektedir. Zemin ıslaktır. Hava vücut ısısında ve zifiri karanlıktır. Birden ışıklar yanar. İhsan nurtopu halinde, dünyaya fırlatılmıştır. Ve hayata doğru boşlukta başaşağı sallanmaktadır.

At bir çığlık oğlum İhsan, tam zamanıdır. Bir gezegenin oldu. Bir de memleketin. Daha ne olsun?

Ağlamayana meme verilmeyen bir gezegendesin. Ağla oğlum İhsan

2. EVRE

"Yürü oğlum İhsan" Evresi

Yürü İhsan tek tek basaraktan. Ailen sevinsin. Sağa sola dokun, biraz kır, dök.

Hakkında "Haşarı çocuk olacak bu" denilsin.

Arada bir iki mırıldan, mümkünse gülümse. Herkes kendi üzerine alınsın. El bebe ve gül bebesin İhsan. Görüp göreceğin budur. Belki de bu gezegene sadece bu nedenle geldin.Hem de kuvvetle muhtemel, muhterem İhsan.

Değerlendir, İhsan.

3. EVRE

"Oku oğlum İhsan" Evresi

Hizaya sokulma evresindesin oğlum İhsan. Bir önlüğün oldu. Bir sıran, bir karatahtan, bir andın ve bir marşın. Türksün, doğrusun, çalışkansın üstüne üstlük erken yatar erken kalkar ve hatta iki yumurtayı sütle çarparsın. Aman da ne kadar şanslısın İhsan. Aman tanrım İhsan.

4. EVRE

"Büyü oğlum İhsan" Evresi

Elinde değil, büyüyorsun. Çalacak bir teneke trampetin bile olmadı be İhsan. Ah be oğlum İhsan. Muhtelif ülkelerin akarsularını, bitki örtülerini, Osmanlı padişahlarının hangi Camide abdest aldıklarını, Mustafanın Kemalliği öncesinde hangi tarlada karga kovaladığını, failünleri, sünni bilgisini ve bir dizi çok bilinmeyenli denklemin çözülmesini öğrendin.

İstiklal marşı on kıta ezber tamam

İngilişçe çok mühim İhsan.

Akşam hafif bir duş alıp, hafif şeyler yiyerek yatıp sabah yumuşak uçlu kalemlerinle bir binaya girme vaktin geldi artık İhsan.

Dört yanlış bir doğruyu götürür mü hiç? Bu binada götürür İhsan.

Yumuşak uçlu kaleminle, kutuları etrafa taşırmadan karala İhsan.

5. EVRE

"Mesleğini eline al oğlum İhsan" Evresi

Yeterince kutu karaladın. Bir üniversiten oldu. Mesleğine dokunuyorsun. Çok dokunaklı bir durum bu İhsan.

Orada kimlik sorunun olacak. Polis soracak. Sahifen, cilt ve kütük numaran, nüfusa kayıtlı olduğun yer, medeni durumun. İşte kimliğin İhsan.

Üniversiteler kimlik sorununu kapılarındaki polislerine hevesle havale etmiş ithal bilgi limited şirketleridir, İhsan.

Git, gel.

Bu oyunla dört beş yıl oyalan İhsan.

Vakit geçsin.

6. EVRE

"E artık evlen oğlum İhsan" Evresi

İmtihanlar bitti. Takım elbisen, kravatın, çalar saatin tamam mı ? Tamam. Mesleğin elinde mi ? Evet, elinde.

Ee buraya kadar.

Artık, hayat mücadelesi İhsan.

Aman tanrım ! Hala bekar mısın İhsan ?

Ee artık evlen oğlum İhsan. Bir sürü akraban olsun.

Bayramlarda el öpenlerin çok olsun.

Aşk mı? O da ne İhsan?

Saçmalama.

Sen, acele çocuk yapıpta, onun peşinden aynı evrelerde dolaşmaya hazırlan.

Ayrıca otur ve oturduğun yerde televizyona bak.

Kımıldama. Elin oğlu

kumanda aletini niye yapmış ?

· Evlendin ya, söyle hanım neskafeni getirsin.

Sen artık mücadele adamısın İhsan. Kolay mı ? Çok yoruluyorsun.

Hayat mücadelesi, koşturuyoruz işte, valla iş güç, bu yıl bir yere de gidemedik, inan ki bir dakika boş vakit kalmıyor, hep istiyoruz ama olmuyor, ee bizden geçti artık ve benzerleri, ve hep benzerleri İhsan.

7. EVRE

"Şükret oğlum İhsan" Evresi

Sızlanma. Şükret oğlum İhsan.

Geçim durumun iyi değilse. Gir bir işe daha.

Çalışana ekmek çok İhsan.

İyiyse. Sen bugünlere kolay mı geldin? Şükret, İhsan.

Çalar saatin her sabah düzenli olarak zırıl zırıl çalıyor; televizyonun, bütün kanalları alıyor; kışlık evin taksitleri bitmek, yazlık evin taksitleri başlamak üzere, hafta sonu arabayla hanımı da alıp şöyle bir yemeğe çıkabiliyorsun; çocuk büyüyor, hem sana da benziyor, koleje de gidebilecek, geleceğin de taksit taksit güvence altına alındı alınacak, sekizinci evreye ulaşma şansın da birazdan kesinleşecek, hem de bu zamanda.

Daha ne istiyorsun, İhsan? Hem başka türlü olabilir miydi, Allahaşkına?

8. EVRE

"Musallataşın seni bekler oğlum İhsan" Evresi

Sekiz de sekiz, İhsan.

Derin nefes al.

Artık "Valla altından iyi kalktık bu işin" diyebilirsin.

De bakayım, İhsan.

Çığ, deprem, sel felaketleri, elektrik çarpması, trafik kazaları, kaza kurşunu, yangın, bulaşıcı hastalık, işkence, tüpgaz patlaması, şofben zehirlenmesi, trafik kazaları, radyasyon, çöp grizusu, görünmez kaza, iş kazası, eğitim zayiatı, yargısız infaz, trafik kazaları gibi öz-be öz memleket azraillerinin elinden sıyrıldın, İhsan.

Yani, şansın da bu kadarı İhsan.

Gerçi, 7. evrede söylemiştik ama sen bir kere daha şükret İhsan.

Torunlarınla, eklem ağrılarınla, kalp haplarınla, hatıralarınla sayılı günlerdesin.

Aslına bakarsan hep sayılıydı bu günler ya, saymadın hiç be İhsan.

Artık sayabilirsin.

"Şimdi dönüp şöyle bir bakıyorsun da, düşünüyorsun da" değil mi, İhsan?

Durmaya, dönmeye, bakmaya, düşünmeye bir cümle içinde dört fiili birden kullanmaya vaktin var artık değil mi, İhsan?

Bu dünyadan bir İhsan daha geçti, geçecek.

Bu kaçıncı, İhsan?

Ne zahmet ettin, İhsan?

A.F.P

Durgun Sular Gibiydi Sanki...

E. A.

Evet acılı hayatımıza başlıyorum. Annem beni nineme vermiş, babam kumar hayatı gece alemi anamı kan kusturur ve anam abim Ü.'yü alıp gitmiş ve ben ninemde kaldım, o yetmişlik, çalışıyor bana bakıyor okutuyordu ve büyüyordum. Artık ben ondokuz yaşıma geldim.

Artık ninem pazarlarda dükkanlara girip para dileniyor, bunu gözlerimle gördüm ve içime attım, ağladım, ben ona birşey söylemedim, o da benden gizliyordu ve annem bir gün ninemin evine geldi o sefil hayatı gördü ve annem bize yardım etmeye başladı ve bu günlerce sürmeye başladı, ninem de kıskanıyordu o da çok seviyordu beni, nineme anne diyordum. Anneme hiçbirşey demiyordum, çünkü senelerdir görmüyordum. Artık öz anneme ısınıyordum, beni koynunda yatırıyordu. Annem iş bulmuş, pavyonda çalışıyordu ama benim haberim yok. Annem eşyalar almış, herşey almış sabahları zeytin yiyeceğimize artık bal yiyorduk, çünkü annemi eli çok açıktı ama hayat tecrübesi vardı. O zamanlar Ü. aslanlar gibiydi, beraber gülüyor beraber ağlıyorduk. Aramızda soğukluk vardı. Hep beni dövüyordu ama benim elim kalkmıyordu. O zamanlar ben de iyiydim, tabi yavaş yavaş ısınıyorduk. O zaman Ü.'de durgunluklar baş gösterdi, defalarca aynaya bakıyordu. Ü., hep okuyor, hep gazete satıyordu,bende okuyor çalışıyordum. Ü.'nün hastalığı ilerliyordu sanki. Ü. televizyonu açık unutuyor, aldığını unutuyor, bir çok problem olmaya başladı. Annem onu özel doktora gösterdi, çeşitli ilaçlar verdi ve ben üzülüyordum ve içime alıyordum. ● zamanlarda beklenmedik olay oldu. Ninemi hastaneye kaldırdılar ve beni annem aldı. Artık annemin yanına arasıra gitmiyordum ninem tam 10 gün yattı. Ziyaretine gittim, ondan beş gün sonra gittim, ninemi hastanede bulamadım yatağı boştu

meğer annem hepsine haber salmış bir çocuk gelirse ona öldüğünü söylemeyin ama oradaki bir hemşire hanım ağzından kaçırdı ve ben ne yapacağımı şaşırdım. Sanki dünyada yalnız kalmışım o zamanlar çocuğuz tabi ve artık annemle kalıyordum. Annem, ben, Ü. daimi Ü.'nün hastalığı ilerliyordu. Ü. bunalımları arttı bu da nerden geldi başımıza ve annem Ü.'yü hastaneye yatırdı ve annem yine yılmıyordu çalışıyordu ve ben de çalışıyordum. Annem beni seviyordu çalışmamı ve beni seviyordu ama annem çok üzülüyordu onu üzüldüğünü biliyordu ve bende içime atmaya devam ediyordum ve Ü. hastaneden çıktı doktorlar Ü.'ye artık ilaçlar yazmaya başladılar ve ben de artık tek tük sigaraya başladım ve abim artık bir hastaydı ve annem onu özel doktorlara götürüyor baktırıyordu o da yoruluyordu. Gelelim bana, abimi alıyor gezdiriyor ona morel veriyordum. Durgun sular gibiydi sanki o Ü. gitmiş başka Ü. gelmişti, ben kahroluyordum o arkadaşlarını muhabbette geçiyor onların ağzında laf bırakmıyordu. Abim onlardan kat kat üstündü beni bırakın ben onların yanında serseriydim sanki kavgacının tekiydim. Korkuyorlardı ben de artık Ü. onlarında yanında çok masumdu ben hissediyordum, bunu yine içime atıyordu o hareretli, o kadar kafası çalışan ümit çok masumdu sanki artık arkadaşları ona acıyordu severek değil acıyarak yanına yaklaşıyor artık arkadaşları ondan kaçıyordu bu nasıl arkadaşlık diyordum kendi kendime Ü. de anlamıştı artık arkadaşlarının kendisini istemediğini ve Ü. başkalarına gidip muhabet yapmak istiyordu sanki Ü.'den herkes kaçıyordu bende onları arkadaşlarını gizli gizli izliyordum böyle arkadaşlık ve dostluk olmaz olsun dedim kendi kendime ve bana birşeyler olmaya başladı insanları sevmiyordum tek umudu bendim ve annem ve ilaçlardan bıkmaya başladı evde kavgalar gürültüler üzücü olaylar başladı nedir bu talihsizlik ve ben kendimi yiyip bitiriyordum, bir takım sorunlar meydana gelmeye başladı, Ü. askerliği nasıl yapıcak nasıl olucak diye haykırıyorduk artık Ü.'yle uğraşıyorduk, annem mücadeleyi bırakmıyordu bende daimi son günlerde annem rahatsız oldu, doktora ve doktorlara gitmeye başladı. Bize hiç bahsetmiyordu, anam ayağım ayağım demege başladı bir daha doktora gitmemiş o anlarda bizim başımızda babalık diye birisi vardı. Benim de askerliğim geldi, o zamanlar yirmi yaşındayım, tutturdum askere gidicem annem de git oğlum dedi, gitmez olaydım annemi hastaneye kaldırmışlar bizim babalık kaldırmış, ozamanlar ben askerliğimi yapıyodum. Aklım başım İstanbuldaydı, ne yaptılar ne yapmadılar diye aklım başımdan gidiyordu, mektup yazıyordum annen iyi merak etme diye mektuplar yazıyordular. O zamanlar Ü. bir taraftan, annem bir taraftar hastalıkları devam ediyordu o babalık çok iyi bir insandı öz babaydı sanki bana para yolluyor bana morel veriyor ben askerde ya sabır ya salamet diyordum, babalık bana sen kafayı takma askerliği yap derdi ben yapıyordum benim yüreğimde sızılar başladı, nöbet beklerken kendim hep yannız hissettim sanki içimde intihar kokusu var ya sabır ya selamet kendimi avutuyordum, başarısızlıklar başlamıştı artık içimde müthiş sıkıntı vardı o sıkıntıyı atamıyordum, aylar geçiyordu günler geçiyordu beklenmedik anda babalığın ablası Erzuruma geldi gözlerime inanamadım orda allah razı olsun yüzbaşı işimizi bağladı benim bölük komutanıyla işi bağladı ve 14 aylıkken izine çıkıyordum tam 10 gün gidiyordum içimde müthiş sevinç var, anamı kardeşimi görücektim otobüs bir türlü varamıyordu nihayet eve geldik ve anamı evde ve yatakta gördüm, çok zayıflamıştı ve abimi gördüm oda rahatsızdı yine aynıydı ve benim morelim çok çok bozuktu, hemşireler

doktorlar gelip gidiyorlardı ve bende krizlerdeydim, talih yazım mı bir şanssızlık mı bir kader miydi bu, doktor iyi olucak diyordu ayağını bana göstermediler kazayla yorgan açıldı ve ayağının bir tanesinin yarısı yoktu, ben ne yaptığımı bilmiyorum. Şaşırmıştım aptallaşmıştım başım dönüyordu, beyin kanamasından gidiyorum sandım, ben izinim de bitiyordu ben kışlaya geri dönüyordum, askerliğe devam ediyordum bölük komutanları assubaylar acılı acılı bana bakıyordu. benim tuhafıma gidiyordu tümene haber gelmiş, annesinin öldüğünü söyleyin diye, bana birşey söylemedi ve an geldi ve askerliğim bitti ve yine acılı acılı bakmaya devam ediyorlardu ve atladım bir otobüse doğru İstanbula, içimde büyük sevinç var anamı kardeşimi babalığımı görücem ve hüzün tablosuyla karşı karşıyaydım. Babalık bana bir şey söyledi ve annemin öldüğünü söyledi. Depremler oluyordu beynimde intihar etmek istiyordum bende kan çanağına dönmüş gözler abime baktım, o da hastalığıyla uğraşıyordu, ne ağlıyor ne gülüyordu, ona hak veriyorduk daimi o bir hastaydı babalığa allah razı olsun bize iyilikleri var öz babaydı vallahi o görevini yaptı harçlığımı gönderdi abime sahip çıktı ve bize veda etti. Kaldık ikimiz, abim ve ben abimin hastalığı artmıştı, mücadeleye devam ediyordum ya sabır selamet diyordum, Ü. sözlerimi dinlemiyor, ilaçlarını almıyordu adeta uçuruma gidiyorduk çok kötü bir şey bu Ü.'yü hastaneye yatırdım, tek kaldım bağırmak istiyordum haykırmak istiyordum, bir isyandı bu, ya sabır ya salamet Ü.'nün ziyaretlerine gidiyordum, bunalımdaydım adeta Ü.'yü taburcu ettiler Ü.'yü hastaneden çıkardım para istediler param yok dedim durumu anlattım hep acılı bakıyordu vay halime diyordum Ü.'yü artık yannız bırakıyordum, Ü. kafasına göre takılıyordu başında kimse kalmamıştı çünkü ben işe gidiyordum. Birgün hatıyorrum, bira şişeşi alıp, onunla konuşuyordu, ne yaptığını bilmiyordu, bir oraya bir oraya gidiyordu, ilaçlarını kullamıyordu söz dinlemiyor kavgalar ediyorduk bağırtılar ben hep alttan alıyordum, iyi davrantıkça daha çok üstüme geliyordu krizlerdeydik ve herkes bana acıyordu artık ama ben mücadeleyi bırakmıyordum yalnızdım tek başıma savaşçıydım, artık ya sabır salamet toplum onu çok bozuyor yardım edecegene zarar veriyordu onunla konuşmuyor adeta dalga geçiyor ama Ü.'nün konuşmaları harfi harfine çok doğruydu bir karşımızdaki komşu bir fahişe onunla dalgasını geçiyordu Ü. ayıp değil mi sokaklarda fuhuş yapıyorsunuz diye bağırdı Ü. burda çok haklıydı bir çocuğun üstene gitmişler çocuğun kafasına odun vurmuşlar bende işdeydim daimi iş çığrından çıkmıştı artık ben gittim onlarla kavga ettim evet insanlar çok kaba ve küstahtı yardım edeceğine zarar veriyordu ve işin aslına geliyor bir işime gidiyordum ve çalışıyordum ve Ü.'yü bahtına bıraktım işe gitmek zorundaydım malum ilaç parası yemek parası gerçi ilaç almıyordu evde yemek kaynamıyordu artık ikimizde dışardan yiyorduk, evet son durak hastaneydi artık ordan başka yerde kurtuluş yoktu. Bir arabaya bindik doğru hastaneye, orada uyutucular verdiler Ü. sarhoş gibidi, bana bakıyordu imalı gözlerle, içimin yağları eriyordu adeta kendimi unutmuştum artık kendimi bilmiyordum, yıkılıyordum tel tel dökülüyordum çok bitkindim ve Ü.'yü odaya aldılar, siz gidin dediler ve evin yolunu tutmuştum sapık sapık yürüyordum kafam hep ordaydı ne oldu nasıl oldu Bir hafta görüş yoktu her şeyi anlattım onlara 1. hafta sonra görüştürdüler artık evet evet artık ziyaretlerine gidiyordum Ü. alışmıştı artık oraya, ona morel veriyorum seni alıcam diyorum, gerçekten insanlık bir toplum olsa ne işi var hastanede...

Karanlık Geceler

Gözlerimde hicran başucunda mum
Canevimde bir dost gibi karanlık
Asabım perişan ve ruhum mağrur
Yolcuyum bir meçhul diyare artık

Arkamda kesildi her ses ve nefes
Talihim cismime dedirtmede pes...
Dertliyim, derdimi anlamaz herkes,
Sırrını söylemez her ruha ruhum.

T.D